

פרשת כי תשא

מאמר מחצית השקל

(א) מאי (א) כל העובר על הפקודים. אלא דא הוא א מאן דעבר על פקודין דמאריה, אי בעי לאתתקנא קמי מאריה, ולא יטב. ז"ה בעי למיתן, לקרבא ליה בוא"ת, ולאנהרא לה בנהירו, בגין דלא תוקיד עלמא בשלהובי. בגין דמאן דעבר על פקודין דמאריה, אפריד זה מזאת, ב כדין בעי לאתקנא לההוא אתר, ולארמא רישא קמי דינא, ולא יטב עליה.

(ב) זה יתנו. ת"ח, בי דינא דלעילא, לא מענישין ליה לב"נ עד דאיהו בר עשרין שנין. מ"ט. בגין דההוא זמנא אשתלים בתרין חולקין, בחולקא דקב"ה וכנסת ישראל. וע"ד, אי ההוא זמנא עבר על פיקודא, למאן בעי נ למיהב, ד באתרא דחב גביה, ה ולמאן בעי לאמשכא. הדר ואמר מחצית השקל.

חלופי גרסאות

א נ"א ליג מאן (קראקא). ב נ"א כד באי (קראקא).
ג נ"א למיתב (דפוסים ראשונים). ד נ"א לאתרא
(קראקא). ה נ"א ומאן (דפוסים ראשונים).

מסורת הזהר

(א) (שמות ל) תרומה תקעס.

מחצית השקל

המלכות, ולהרים הראש בפני הדין, דהיינו להמשיך ג"ר, ולא ישלש הדין עליו.

(ב) זה יתנו. ת"ח וכר: זה יתנו. בוא וראה, בית דין של מעלה, אינו מעניש את האדם עד שיהיו לו עשרים שנה, מה הטעם. הוא, משום שבעת ההיא הוא נשלם בבי' חלקים. בחלק הקב"ה וכנסת ישראל, שהוא המלכות, כי עשרים שנה, הם כנגד עשר ספירות דז"א ועשר ספירות דמלכות. וע"כ אם באותו זמן עבר על מצוה, למי צריך לתת. הוא, במקום שחטא לו, שז"ס זה, יתנו, שהוא ז"א

הסולם

מאמר

מאמר מחצית השקל

(א) מאי כל העובר וכר: שואל. מהו כל העובר על הפקודים. ומשיב. אלא זה הוא מי שעובר על מצוות התורה. אם רוצה להתתקן לפני אדונו, שלא ישלש עליו דין שלמעלה, זה יתנו, צריך לתת זה, שהוא ז"א, ולקרבו בזאת, שהיא המלכות. ולהאיר לה אור, כדי שלא תשרוף העולם בלהביה. כי מי שעובר על מצוות התורה הוא מפריד זה מזאת. אז צריך לתקן אותו מקום. דהיינו (דפוס דף מ"ג ט"ד)

(ג) ת"ח, קב"ה וכןסת ישראל איקרון אחד. וכד כנסת ישראל בגלותא, לא איקרי אחד. ועל דא מחצית השקל, דהוא עשר גרה, רוא דיר"ד, בעי לאמשכא ולאנהרא באתרא דפגים.

(ד) ודא הוא כופר נפשו ודאי. דהא ו נפש וא"ו איהי בי דינא. במאי אתכפרא ואסתליק דינא. בההוא מחצית השקל, ודא איהו טוב, דאנהר ליה. וכד מתדבקין תרווייהו, כחדא, טוב ונפש, כדין אקרי שקל הקדש. ואיתער כסף ימינא דמלכא, לגבי תרומת ה'.

(ה) וע"ד בעא משה בשעתא דדינא, ועתה יגדל נא כח אדנ"י. יו"ד רבתא יתחבר בהדה, דאקרי מחצית השקל. ובאן אתר אתחבר. בשקל הקדש. וכד תרווייהו מתחברין, כל אינון בתי דינין דבתרע מקדשא, מסתלקין דלא למעבד דינא, דהא ודאי כפר נפשו יהב.

(ו) ת"ח האי כופרא, כדאי הוא לכפרא על עשרה שבטין, דזבינו ליוסף, ואפרידו ז"ה מזא"ת, ועברו על פקודייה דמאריהון. בג"כ עשרים גרה השקל, לקביל ההוא דגר בארעא נוכראה, דאסתלק מארעא קדישא, ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא ארימו רישא מההוא שעתא, בההוא חובא. אמר ליה קב"ה למשה, אי את בעי לארמאה רישיהון לעילא, זה יתנו, כ"ל.

חלופי גרסאות

ו נ"א נפשו (דפוסים ראשונים). ז נ"א ל"ג כחדא (קראקא). ח נ"א ואפריד (פ"ס ראשונים). ט נ"א ל"ג ונמכר בעשרים (קראקא). י נ"א מההוא (דפוסים ראשונים).

מחצית השקל

הסולם

מאמר

שיגדל הוא עם י' גדולה. ופירושו, שהי' הגדולה, שהיא יסוד, יתחבר עמה, שהוא נקרא מחצית השקל. ובאזיה מקום יתחבר. הנא בשקל הקדש. דהיינו שיהיו שניהם שקל שלם אחד. וכששניהם מתחברים כל אלו בתי הדין שבשער המקדש, שהוא מלכות, מסתלקים שלא לעשות דין, כי כפר נפשו נתן, ודאי. כי נפש היא מלכות, והיסוד הוא כופר נפשו, כנ"ל.

(ו) ת"ח האי כופרא וכו': בוא וראה הכופר הזה, הוא כדאי לכפר על עשרה שבטים שמכרו את יוסף, שהוא יסוד, והפרידו זה, שהוא ז"א מזאת, שהוא המלכות. ועברו על מצות אדונם. משום זה עשרים גרה השקל. שהוא כנגד אותו הגר בארץ נכריה שהוא יוסף, שנסתלק מהארץ הקדושה ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא הרימו ראשם מאותה שעה משום העון הזה. אמר הקב"ה למשה, אם אתה רוצה להרים ראשם למעלה זה יתנו כל. שהוא יסוד שנק' כל.

ת"ח

ז"א כנ"ל. זמני צריך להמשיך. חזר ואמר, מחצית השקל, שהוא יסוד.

(ג) ת"ח קב"ה וכןסת ישראל וכו': בוא וראה, הקב"ה וכןסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. נקראים אחד. וכשכנסת ישראל בגלות, לא נקרא אחד. ועל כן מחצית השקל, שהוא עשר גרה, הוא סוד ה', שהיא יסוד, שצריך להמשיך ולהאיר במקום שפגם, שהוא המלכות. (ד) ודא הוא כופר וכו': חזר הוא כופר

נפשו ודאי. כי נפשו היא אותיות נפש ו', שהיא בית הדין, דהיינו מלכות שנקראת נפש של ז"א, שה"ס ו'. ובמה היא מתכפרת והדין מסתלק ממנה, הוא באותו מחצית השקל, וזה הוא טוב, שהוא יסוד דו"א, שמאיר לה, וכשמתדבקים שניהם יחד, טוב, שהוא יסוד, ונפש, שהיא מלכות, אז נקרא שקל הקדש, וכסף, שהוא ימין המלך, דהיינו חסד, נתעורר להאיר אל תרומת ה', שהיא המלכות.

(ה) וע"ד בעא משה וכו': וע"כ התפלל משה בשעת הדין. ועתה יגדל נא כח ה'.

(דפוס יד מ"ג ט"ד)

(ז) ת"ח, ההוא צדיק כל אקרי, וכנ"י עשיראה דכלהו כ אתכלילת ביה אתקברו דא בדא, כדין שקל הקדש אקרון, בגין דאיהו פלג גופא, וכנס"י פלג גופא, אתחברו דא בדא, גופא אשתלים.

(ח) ותרין עשר שבטין דתחות ימא, ינקין כל חד מאתר דיליה. הה"ד, זה יתנו. ז"ה, חושבן תרין עשר, דאתדבקי סחרני משכנא עילאה. ובההוא זמנא יהא לון נשיאות רישא, משום דאתדבק ראש המטה באתריה ההוא דנטיר יר"ד. וכד אזל לעלמא דאתי, אתוסף ביה יר"ד, דכתיב ב' ויישם בארון במצרים.

(ט) ועל ידוי דמשה דאתייליד באדר, אסתלק מתמן, והוה לון לישראל נשיאת ראש. ובגין כך באדר יהבין אינון שקלים, לארמא רישיהון לעילא, ולקרבא קידושין דמלכא לאתרייהו, וסטרא דימינא אתער בעלמא, וסמכי משכנא אתקיימו על תיקוניהון. ואתיא זאת ברשימו דצדיק דהוא יר"ד, דאיתדבק בה בכל קידושין דלעילא, כד אתייהיב מחצית השקל, דאיהו מעין כ דכספין, דאתקשרו דא בדא.

(י) וע"ד קטרת לבטלא דינא, ולבטלא מותנא, בגין דקשיר מ לה באתרא דזה. ות"ח, קטרת וכל קרבנין דמקרבין, מהאי מחצית השקל אתי, דיהיב * כל חד וחד מישראל, וכדין תרומת ה' ודאי.

חלופי גרסאות

כ נ"א אתכללו בה (קראקא). ז נ"א דכסופין (קראקא)
נ"א דכספין (ווינצא). מ נ"א ליה (קראקא).

מסורת הזהר

ב (בראשית ג) ויחי כ.

מחצית השקל

(ט) ועל ידוי דמשה וכו': ועל ידי משה שנולד באדר, נסתלק יוסף משם, ממצרים, שכתוב, ויקח משה את עצמות יוסף וגו'. והיתה להם לישראל נשיאת ראש. ומשם זה נותנים באדר השקלים האלו, להרים ראשם למעלה ולקרב האורות הקדושים של המלך למקומם, וצד ימין, שהוא חסד, נתעורר בעולם, ואדני המשכן התקיימו על תקוניהם. וזאת, שהיא מלכות, באה ברשימו של הצדיק, דהיינו יסוד, שהוא י', שמתדבק בה בכל האורות הקדושים שלמעלה, כשניתן מחצית השקל, שהוא מעות של כסף, כ' אז מתיחדים זה בזה.

(י) וע"ד קטרת לבטלא וכו': וע"כ באה קטרת לבטל הדין ולבטל המות, משום שמקשר המלכות במקום שנקרא זה, שהוא יסוד, ובוא וראה, קטרת, וכל הקרבנות שמקריבים, באים ממחצית השקל הזה, שנתן כל אחד ואחד מישראל. ואז המלכות היא תרומת

הסולם

מאמר

(ז) ת"ח ההוא צדיק וכו': בוא וראה הצדיק הזה, דהיינו יסוד שנקרא יוסף, נקרא כל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, העשירית של כל הספירות, נכללת בו ביסוד, מתקרבים זה אל זה, אז נקראים שקל הקדש. משום שהוא חצי גוף, וכנסת ישראל חצי גוף, כשמתחברים זה בזה, נשלם הגוף.

(ח) ותרין עשר שבטין וכו': וי"ב השבטים העליונים שמתחת הים, שהוא המלכות, יונקים כל אחד ממקום שלו. ז"ש זה יתנו. זה, הוא חשבון י"ב שמתדבקים סביב המשכן העליון, שהוא המלכות, ובעת ההיא היה להם נשיאת ראש משום שנתדבק ראש המטה, שהוא מלכות, במקומו של אותו ששומר י', שהוא יוסף שומר הברית, שהוא יסוד. וכשהלך יוסף לעולם הבא נחוספה בו י', שכתוב ויישם בארון במצרים. שכתוב ויישם עם ב' יודין.

(דפו"י דף מ"ג ט"ד * דף מ"ד ט"א)

(יא) ת"ח, כתיב ^א עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת, דא תרומת ה', דאיהי עטרת תפארת. בגין ^ב דהא תורה שבעל פה, מעטרא לתורה שבכתב, בגין דאיהי אתרא דאתגלייא, לגלויי סתרהא, ולפרושי תיקונין דילה, על ידא דעטרת, דאיהי מראה, דכלהו אתגליין בה. וכי תימא היאך אתגליין בה. בההוא אתר דאקרי דר"ך צדקה. ומאן איהו דרך צדקה. דא זה דאנהיר לה. וכדין תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב.

(יב) ועל דא תרומת ה' איקרי, תרומת ודאי, דארים דגליה על כולא, ההוא דכתיב ^ג ביה, ^ד גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו. אימת איהו גדול ואתעטר בעטרו. בעיר אלהינו. וכדין, נהירו דעתיק יומין נהיר בזעיר אנפין, ואתעטר בגין לאתדבקא בקרתא קדישא. הה"ד, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונגיד לההוא אתרא ^ה דאקרי צדקה, ואנהיר חוורא לסומקא. (יג) ונהרין מניה שתין גבורין, ותרין עשר שבטין. בג"כ ששים ^ו עשרון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (משלי טז). ד (תהלים מח) פקודי רעט ו"ח ד' נ ג"א דהאי (דפוסים ראשונים). ס ג"א ל"ג ביה (קרא/קא). ע ג"א דאיהו דרך (וינציא בסוגריים). פ ג"א עשרים בכלי אחד ונכללין (קראקא). נא ט"ד נב ט"ב.

מאמר

הסולם

מחצית השקל

מכוסים מחכמה, חוץ כשמתחבר עם המלכות להשפיע בה חכמה, אז מאירה החכמה גם בו. וז"ש, (באות י"א) **עטרת דא תרומת ה'**, דהיינו מלכות. דאיהי עטרת תפארת, שהיא העטרה אל התפארת שהוא ז"א, דהא תורה **שבעל פה**, שהיא המלכות, מעטרא לתורה **שבכתב**. דהיינו שהמלכות מעטרת אותו בהארת החכמה, כי בהיותו לפי עצמו, הוא בהעלם החכמה. וז"ש בגין דאיהי אתרא דאתגלייא וכו' כי אין החכמה מתגלה בשום ספירה מע"ס אלא במלכות (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה ע"ש) וז"ש דרך צדקה דא זה דאנהיר לה, דהיינו יסוד המתחבר עם המלכות להאיר לה החכמה, וכדין תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב, כי אז בזמן שמשפיע הארת חכמה למלכות מתגלה בהכרח גם בו הארת החכמה. וע"כ תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב. דהיינו שתמצא גם ב"א הארת החכמה. וז"ש אימת איהו גדול ואתעטר בעטרו. מתי נבחן ז"א לגדול, ומתעטר בעטרותיו, שהם הארות החכמה, בעיר אלקינו, היינו בשעה שמחובר עם עיר אלקינו, שהיא המלכות, כדי להשפיע בה הארת החכמה. ואז נמצאת החכמה גם בו. (יג) ונהרין מניה שתין וכו': ואז כשמתחבר עם המלכות להשפיע בה הארת החכמה

תרומת ה' ודאי. שמרימים אותה להתחבר עם ו"א.

(יא) ת"ח כתיב עטרת וכו': בוא וראה, כתוב, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. עטרת זו היא תרומת ה', שהיא עטרת תפארת, דהיינו מלכות. משום שתורה שבעל פה, שהיא מלכות, מעטרת לתורה שבכתב, שהיא ז"א. משום שהיא מקום שנתגלה בהארת החכמה, לגלות סתרים ולפרש תקוניה על ידי עטרת, שהיא מראה, שכולם מתגלים בה. ואם תאמר איך הם מתגלים בה. היינו במקום ההוא שנקרא דרך צדקה. ומי הוא דרך צדקה. הוא זה שמאיר לה. שהוא יסוד. ואז תמצא ודאי האור של תורה שבכתב, שהוא ז"א.

(יב) ועל דא תרומת וכו': ועל כן נקראת תרומת ה'. היא תרומה ודאי, כי מרימה דגלו על הכל. זה הוא שכתוב בו, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. מתי הוא גדול ומתעטר בעטרותיו, בעיר אלקינו, שהיא מלכות. ואז מאיר האור דעתיק יומין, שהוא כתר, ב"א, ומתעטר, כדי להדבק בעיר הקדושה. שהיא מלכות. וז"ש, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונמשך למקום ההוא שנקרא צדקה, שהוא מלכות. ומאיר הלבן, שהוא חסד, לאדום שהוא דין.

פירוש. ז"א לפי עצמו הוא תמיד בחסדים (דפוס דף מ"ד ט"א)

בכלי אחד נבללין, דכלהו מסטרא חד. ותרין עשר לא אתכללן עמהון, דאינון ינקין גופא דאילנא, הה"ד זה יתנו, ודאי יתנו לכולא, ^ז לענפי דסחרני אילנא. זע"ד כל אומין מתכפרין בקרבנא דישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

(ד) וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאקרי סלע. היינו דכתיב ^ה ויניקהו דבש מסלע. ומ"ט דבש. בגין דאיהו תמר, דכתיב ^ו זאת קומתך דמתה לתמר.

(ט) ולבתר, שמן מחלמיש צור. דא אתרא דלעילא, אתרא דיצחק שרי. אע"ג דשמן מסטרא דאברהם, כד ישראל מכשרין עובדיהו, מהפכין דינא לרחמי ודא הוא דאמר לון קב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דאתחברן תמר דכר ונוקבא. ושמן מחלמיש צור, כולהו דרגין נגדין שמן, ואפילו אתר דאי קרי צור. והיינו דכתיב, ^ז הצור תמים פעלו. דאתהדר צור למעבד פעלו דתמים. תמים דא אברהם, דכתיב ^ח התהלך לפני והיה תמים. צור דא יצחק, ואקמוה. (טז) ת"ח, ע"ד תמה משה ואמר, ^ט המן הסלע הזה נוציא לכם מים. כיון

חלופי גרסאות

צ ג"א לאפני (קראקא).

מסורת הזהר

(ה) (דברים לב) אחרי מות קטו. (ו) (שיר ז) משפטים תקעו ז"ח בשלח אות ז. (ז) (דברים לב) תולדות פג. (ח) (בראשית יז) הקסה"ז קצת. (ט) (במדבר כ).

ויניקהו דבש מסלע

(טו) ולבתר שמן מחלמיש וגר: ולאחר כך, שמן מחלמיש צור. זה הוא מקום שלמעלה, המקום שיצחק שורה בו, שהוא קו שמאל. ואע"פ ששמן, שהוא חסדים, הוא מצד אברהם, שהוא חסד, הנה כשישראל מטיבים מעשיהם, הם מהפכים הדין לרחמים, ויונקים שמן שהוא חסדים, מיצחק, שהוא מדת הדין. וזהו שאמר להם הקב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דהיינו שנתחברו כמו תמר, שהוא דכר ונוקבא. וכיון שנתחברו זו"ן דכר ונוקבא, אז ושמן מחלמיש צור, היינו, שכל המדרגות מושכות שמן, ואפילו המקום שנקרא צור, שהוא מדת הדין, והיינו שכתוב, הצור תמים פעלו. שחור צור, שהוא דין, לעשות פעלו של תמים, תמים זהו אברהם, שכתוב בו, התהלך לפני והיה תמים. צור זה יצחק, וכבר העמידהו.

(טז) ת"ח ע"ד תמה משה וכו': בוא וראה, על זה התפלא משה ואמר, המן הסלע הזה נוציא לכם מים. דהיינו, כיון שאינכם הולכים

הסולם

מאמ

החכמה, כנ"ל בסמוך, מאירים ממנו ששים גבורים, ושנים עשר שבטים. משום זה ששים עשרון נבללים בכלי אחד, כי כולם הם מצד אחד. משמאל. ושנים עשר אינם נכללים עמהם, כי הם יונקים מענף האילן, שהוא הקו האמצעי. ז"ש, זה יתנו. זה, שהוא בחשבון י"ב, ודאי יתנו לכל, לענפים שמסביב האילן, ענפים ענפים, כנגד עי שרי האומות, וע"כ כל האומות מתכפרים בקרבנות ישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

(י) וישראל ינקין בקדמיתא וכו': וישראל יונקים מתחילה ממקום זה שנקרא סלע, שהוא מלכות, בעת שהיא בבחינת שמאל, היינו שכתוב, ויניקהו דבש מסלע. דהיינו, שהארת החכמה המכונה דבש, הניק אותם מן המלכות הנקראת סלע. ומה הטעם נקרא דבש. הוא משום שהמלכות נקראת תמר, שכתוב, זאת קומתך דמתה לתמר. ודבש נמשך מתמר. (דפו"י דף מ"ד ט"א)

דאתון לא אזלין באורח מישר, ולא מבסמין אתרא. וע"ד ישראל עבדין נסוך המים בחג, לינקא האי מזבח ממיא דאברהם, וכדין אתברך עלמא. (יז) וב"נ כד איהו מברך על מזונא בכסא, איבעי ליה למיהב ביה מיא, בברכת הארץ, לברכא להאי ארץ, דאיכרי מזבח, ואיכרי כוס של ברכה, דכלהו ברכאן ביה תליין.

(יח) ות"ח, כד ישראל מכשרן עובדיהו, האי מזבח, שלטא בסטרא דימינא, והווי חזיין כחיוזו אריה רביע עליה, על קרבנא, ואכיל ליה. וע"ד ׀ מדבחא איכרי אריאל. ׀ קרית חנה דוד. ודאי דחולקיה דדוד הוא, וכל יומי אשתדל לאנהרא לה.

(יט) וע"ד ׀ תודיעני אורח חיים. כד"א, ׀ וידע אלהים. אורח חיים, ומאן הוא. שובע שמחות, ההוא דכל שבעא ׀ אתכליל ביה, ׀ ויהדר אנפוי לקבלי פניך, דאנא אחיד בהון. וכדין נעימות בימינך נצח, דשמאלא אתכלילת בימינא. וכד אתכלילת, אתהדר צור למעבד פעלו דתמים, וע"ד זה יתנו.

מאמר בכור שורו הדר לו

(כ) פתח ואמר, ׀ בכור שורו, דא יוסף. הדר, דא יעקב. דכתיב אלה

מסורת הזהר

(י) (ישעיה כט). (כ) (תהלים טו) כ"א קמה תרומה תשם ויקרא לב פנחס קצ תקפס בהשמות ח"ג ד' שו : ד"י ת"ז בהקדמה ד"ה : ת"ל ד' עה. ז"ח לב ט"ד סד ט"ב לעיל יתרו אות צ. ׀ (שמות ב) וירא רד. (דברים לג) מקץ קסד.

חלופי גרסאות

ק ג"א אקרי אריאל מדבחא (דפוסים ראשונים) ר ג"א אתכלילן (דפוסים ראשונים). ש ג"א ויסדר (קראקא).

מאמר

הולכים בדרך הישר. ואינכם מבשמים המקום. להפך הדין לרחמים, איך אפשר להוציא מים, שהם חסדים, מן הסלע שהוא דין. וע"כ עושים ישראל נסוך מים בחג, שהמזבח שהוא מלכות, יינק מהמים של אברהם, שהם חסדים. ואז מתברך העולם.

(יז) וב"נ כד איהו וכו' : ואדם, כשהוא מברך על המזון על הכוס, צריך לתת מים בכוס, כשמגיע לברכת הארץ, כדי לברך הארץ הזו, שנקראת מזבח, ונקראת כוס של ברכה, דהיינו המלכות, שכל הברכות תלויות בו. (יח) ות"ח כד ישראל וכו' : ובוא וראה, כשישראל מטיבים מעשיהם, המזבח הזה, שהוא המלכות, שולט בצד ימין, שהוא חסד, והוי רואים כמראה אריה רבוע עליו, על הקרבן, ואוכל אותו. כי אריה ה"ס חסד. וע"כ נקרא המזבח אריאל, דהיינו ארי אל. שמורה על חסד. ונקרא, קרית חנה דוד כי הוא ודאי חלקו של דוד, שכל ימיו השתדל להאיר ליה. אל המלכות הנקראת מזבח.

(דפו"י דף מ"ד ט"א)

הסולם

ויניקוהו דבש מסלע

(יט) וע"ד תודיעני אורח וגו' : וע"כ כתוב, שדוד אמר, תודיעני אורח חיים, תודיעני פירושו כש"א וידע אלקים, שהוא קבלת התפלה, אף תודיעני פירושו שתתן לי, אורח חיים. ומה הוא. היינו שובע שמחות, אותו, שכל השביעה נכללת בו, דהיינו היסוד ויחזיר פניו כנגד פניך, היינו כנגד הפנים שאני אחוז בהם, שהם המלכות. ואז נעימות בימינך נצח. שהמלכות, שהיא בחינת שמאל, תכלול בימין, שהוא נצח. וכשהיא נכללת בימין, חוזר צור, שהוא דין לעשות פעלו של תמים, שהוא חסד (כנ"ל אות ט"ו) וע"כ זה יתנו. דהיינו שיתנו ליחד ז"א שנקרא זה, עם זאת, שהיא מלכות.

מאמר בכור שורו הדר לו

(כ) פתח ואמר בכור וגו' : פו"א בכור שורו, זה יוסף, הדר, זה יעקב, שכתוב, אלה תולדות יעקב יוסף, ומאיו לנו שיעקב נקרא הדר

תולדות יעקב יוסף. ומנ"ל דאקרי יעקב הדר. דכתיב וימלוך תחתיו הדר, ואוקמוה באידרא קדישא. וקרני ראם קרניו, אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. מהו יחדיו. אלא כד כלהו אבהן כחדא, לית דיקומון קמיייהו (* ובההוא זמנא, ישראל זקפין רישא. הה"ד, כי תשא.

(כא) ות"ח, כד נפקו ישראל ממצרים, בסיועא דאבהן נפקו, וארימו רישא. הה"ד, ו) ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מאן יד רמה. דא אברהם. ידא ימינא, דבעי לארמא לה על שמאלא.

(כב) ומה אברהם, עבד ליה קב"ה נוקמין בליליא, אוף ישראל ביד רמה נפקין, וסיועא דיליה נקטו. ונטרו יד דיליה, דאומי לאבימלך. וע"ד לנטרא ההוא יד רמה ו) ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים.

(כג) ו) ומנו שבע שבועין מתתא לעילא לסלקא לאתריה, ולקבלא חירות מאימא עילאה. וכד אשתלימו, נחתא אורייתא, ופתיחו דילה באברהם, אנכי לקבליה. לא יהיה, לקבליה דיצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

(כד) א ות"ח, כד יהיב קב"ה אורייתא לישראל, רשים לה ברזא דשמא

חלופי גרסאות

ת נ"א וי"ט (קראקא). א נ"א ל"ג מכאן עד דהא יצחק באמצע אות כ"ה (קראקא).

מסורת הזהר

ו) (בראשית לו) ויהי רצ. ט) (שמות יד) שמות שכנ נשא צו ת"ו בהקדמה ד' ט. תס"ט ד' קא : ז"ח ד' עא ט"ג. ט) (שם יג) לך קלט.

בכור שורו הדר לו

היד שלו. דהיינו השבועה שנשבע לאלים, וע"כ כדי לשמור היד הרמה ההיא, דהיינו השבועה, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים.

(כג) ומנו שבע שבועין וכו' : וספרו שבעה שבועות, שה"ס חג"ת נה"מ, ממטה למעלה, דהיינו ממלכות עד חסד, כדי לעלות למקומו של אברהם, שהוא חסד. ולקבל חירות מאמא עליונה, שהיא בינה שהיא אחר חסד. כי אחר שהשלימו החסד עלו לבינה בשבועות. וכשנשלמו, ירדה התורה. והפתיחה שלה היא באברהם, שהוא חסד. כי אנכי הוא כנגד אברהם. לא יהיה, הוא כנגד יצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

(כד) ות"ח כד יהיב וכו' : ובוא וראה, כשנתן הקב"ה התורה לישראל, רשם אותה בסוד השם הקדוש, ואמר, אנכי ה' אלקיך, בסוד החסד, שאברהם אחוז בה, וכנגדו הן רמ"ח

הסולם

מאמר

הדר. הוא שכתוב, וימלוך תחתיו הדר. העמידוהו באדרא רבא קדישא (אות שט"ז). וקרני ראם קרניו. אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. שואל, מהו יחדיו. ומשיב, אלא כשכל האבות הם ביחד, אין מי שיקום לפניהם. ובעת ההיא ישראל ירמו ראש. ז"ש כי תשא את ראש בני ישראל וגו'.

(כא) ות"ח כד נפקו וכו' : ובוא וראה כשיצאו ישראל ממצרים, בעזרת האבות יצאו, והרימו ראש. ז"ש ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מי היא יד רמה. זו היא אברהם, שהוא יד ימין דו"א, שהוא חסד, ונקרא רמה, משום שצריך להרימה על יד השמאל, שהוא גבורה. דהיינו שצריכים להשליט החסד על הדין.

(כב) ומה אברהם עבד וכו' : ומה אברהם, עשה לו הקב"ה נקמות בלילה. כמ"ש ויחלק עליהם לילה. אף ישראל יצאו ביד רמה, שהוא אברהם כנ"ל, ועזרתו אחוז. ושמרו (דפו"י דף מ"ד ט"א י' ט"ב)

קדישא, ואמר ^(ג) אנכי ה' אלהיך, ברזא דחסד דאברהם אחיד בה, ולקבליה מ"ע. ורזא דא, תפקידתא קמיינתא דפקיד קב"ה לאברהם, מצות עשה הוה. דכתיב, ^(ז) לך לך מארצך. ובג"כ מ"ע רמ"ה, כחושבן אברהם. ^(ח) (כה) לא יהיה לך אלהים אחרים. ברזא דגבורה, דאחיד בה יצחק. דכל אינון אלהים אחרים, ואינון סרכין ממנו, מסטריה ינקין. וכן עשו, וכל אינון ממנו דיליה. דהא יצחק במצות ל"ת אחיד, ותפקידתא קמיינתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב, ^(ו) אל תרד מצרימה. ומל"ת מסטרא דדינא אתי, דהא מענישין ליה לב"נ כד עבר עלה.

^(כז) ובג"כ, חושבן מצות לא תעשה, ברזא דדרגא דיליה, ברזא דשס"ה לקביל יומין דשמשא, דנהיר מסטרא דגבורה. הה"ד, ^(ט) כצאת השמש בגבורתו. ^(כו) לא תשא, ברזא דת"ת, דאקרי אמת, דאחיד בה יעקב שלימא, ויניק תרי חולקין, מ"ע ומל"ת. דכתיב, ^(ח) ויעקב איש תם יושב אוהלים. ועל דאיהו אשלים לכל סטרין, לרחמי ולדינא, למ"ע ולמצות ל"ת, איקרי שלים. ולקבליה לא תשא, בגין דשבעתא לשלמא אתי. וע"ד איהו ברזא דעשה ולא תעשה. דכמא דאיהי ל"ת כד איהי לשקרא, דכתיב ^(א) לא תשא. הכי ^(ב) איהי מ"ע, כד איהי באמת, דכתיב ^(ג) ונשבעת חי ה' באמת. וכתיב ^(ד) ובשמו תשבע.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- (ג) (שם כ) לך רמז ת"ו תל"ט ד' עט. תס"ג ד' צד : ב ג"א ל"ג איהי (דפוסים ראשונים).
 ז"ל ויצא אות ד מא ט"ד. צ (בראשית יב) לך יג.
 ק (שמות כ) ויחי תרי ז"ל ויצא אות ה ד עז ט"ג טה. ו (בראשית כו) בהשמות ח"ב ד' רעו. תק"ח
 ד קיט ט"ג. ו (שופטים ה) ז"ל בראשית אות רצג שעג. ת (בראשית כה) תולדות עז לעיל פרשת יתרו
 אות קכה. א (שמות כ) יתרו תלו ז"ל ויצא אות ו ד ע"ו ט"ב. ב (ירמיה ד) בהשמות ח"ב ד' רעו.
 ד"י. ג (דברים ו) יתרו תקב.

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

- רמ"ח מצוות עשה. וז"ס, שמצוה ראשונה שצוה הקב"ה לאברהם, מצות עשה היתה, שכתוב, לך לך מארצך וגו'. ומשום זה מספר מצוות עשה הן רמ"ח, שהן כחשבון אברהם. ^(כה) לא יהיה לך וגו' : לא יהיה לך אלהים אחרים, הוא בסוד הגבורה, שיצחק אחוז בה, כי כל אלהים אחרים אלו, והשרים הממונים האלו, שעל האומות, יונק מן הצד שלו, שהוא צד שמאל. וכן עשו וכל הממונים שלו. כי יצחק אחוז במצוות לא תעשה, ומצוה ראשונה שלו, מצות לא תעשה היתה, שכתוב, אל תרד מצרימה. ומצות לא תעשה באה מצד הדין. כי מענישים את האדם העובר עליה.
- (כו) ובג"כ חושבן מצוות וכו' : ומשום זה, חשבון מצוות לא תעשה, בסוד המדרגה שלג, הוא בסוד מספר שס"ה. כנגד שס"ה ימות (דפוס דף מ"ד ט"ב)
- החמה, המאירה מצד הגבורה, ז"ש, כצאת השמש בגבורתו.
- (כו) לא תשא ברזא וכו' : לא תשא הוא בסוד ת"ת, שנקרא אמת, שאחוז בה יעקב השלם. והוא יונק ב' חלקים, חסד ודין, דהיינו מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שכתוב, ויעקב איש תם יושב אוהלים, דהיינו ב' אוהלים, של דין ושל חסד. ועל שהוא משלים לכל הצדדים, לחסד ולדין, למצוות עשה ולמצוות לא תעשה, הוא נקרא תם. וכנגדו הוא, לא תשא, משום שהשבעה באה לעשות שלום, כי יעקב הוא קו האמצעי העושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל (כנ"ל בפלפ"ס אות ל"ח). וע"כ הוא בסוד עשה ולא תעשה, כי כמו שלא תשא הוא לא תעשה כשהוא לשקר, שכתוב לא תשא, כך היא מצות עשה, כשהיא באמת

(כח) זכור את יום השבת, ברזא דברית, דאיהו יסוד, דאחיד ביה יוסף. וע"ד אקרי שבת. דהא יוסף כל אקרי, ושבת נמי אקרי כל. בגין דכל עיגונא ותפנוקא נפיק מניה, לקיימא לעלמין כלהו. ועל דא שבת כלילא מעשה ולא תעשה. בגין דיוסף נמי בוכרא, דנטיל תרין חולקין.

(כט) ת"ח, כתיב בדברות במשנה תורה, (ח) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך משם ביד חזקה ובורע נטויה על כן צוך ה' אלהיך לעשות את יום השבת. הכא אוליף לן אורייתא רזא עילאה, דהא ההוא צדיקא דאזדבן לעבדא במצרים, ואחילו ליה. לקבליה איהו זכור את יום השבת. ובג"כ אמר לון קב"ה לישראל, ג בבועו מנכון הו דכירין ההוא צדיקא דאזדבן על ידיכו, והוה לעבדא במצרים, ובההוא חובא אתגזר עלייכו לאשתעבדא במצרים, ולכפרא ההוא חובה דזבינתון ליה. נטרו יומא דשבתא, וישתביק לכון, דהא יומא דשבתא לקבליה איהו.

(ל) כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. יומא קדמאה, לקבליה דאברהם. הה"ד, (י) חסד אל כל היום. יומא תניינא, לקבליה דיצחק. ובג"כ ביה יתיב קב"ה למידן עלמא. יומא תליתאה לקבליה דיעקב, דאיהו קו האמצעי, ובג"כ כתיב ביה בעובדא דבראשית, (*) ז יקוו המים.

חלופי גרסאות

ג נוסח אחר ברעי (קראקא).

מסורת הזהר

(ד) (שמות כ) הקסה"ז לד. ה) (דברים ה) בא קכא.
(ו) (תהלים נב) חיי שרה רלב. ז) בראשית א) ב"א סו
ריח לעיל יתרו אות פד

עשרת הדברות כנגד ע"ס

אלקיך לעשות את יום השבת. כאן מלמדת אותנו התורה. סוד עליון, כי אתו צדיק שנמכר לעבד למצרים, וחללוהו, כנגדו הוא, זכור את יום השבת, ומשום זה אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם, היו זוכרים אותו צדיק שנמכר על ידכם, והיה לעבד במצרים, שבאותו חטא נגזר עליכם להשתעבד במצרים, ולכפר אותו חטא שמכרתם אותו, שמרו את יום השבת, ויתכפר לכם, כי יום השבת הוא כנגדו

(ל) כדאוקימנא ברזא דמהימנותא וכו': כמו שהעמדנו בסוד האמונה. יום ראשון, משנת ימי בראשית, הוא כנגד אברהם. שהוא חסד. ז"ש חסד אל כל היום. יום שני, הוא כנגד יצחק, שהוא גבורה, ומשום זה יושב בו הקב"ה לדון העולם. יום שלישי, הוא כנגד יעקב שהוא קו האמצעי. ומשום זה כתוב בי במעשה בראשית, יקוו המים אל מקום אחד. כי קו האמצעי מיוחד את קו הימין ואת קו השמאל ועתה אוחז אחד.

יומא

הסולם

מאמר

באמת. שכתוב, ונשבעת חי ה' באמת. וכתוב ובשמו תשבע.

(כח) זכור את יום וגו': זכור את יום השבת לקדשו, הוא בסוד ברית, שהוא יסוד, שיוסף אחוז בו. וע"כ נקרא שבת, כי יוסף נקרא כל, וגם שבת נקרא כל, משום שכל עונג ומעדן יוצא ממנו לקיים כל העולמות. וע"כ שבת כליל מעשה ולא תעשה, דהיינו זכור, ולא תעשה בו כל מלאכה. משום שגם יוסף הוא בכור כמו יעקב שה"ס ז"א הנקרא בכור, שלוקח ב' חלקים, חסד ודין. כלומר כמו שיעקב שהוא ת"ת הוא קו אמצעי הכולל ימין ושמאל שהם חסד וגבורה, כך יוסף, שהוא יסוד, כולל ימין ושמאל, שהם נצח והוד.

(כט) ת"ח כתיב בדברות וכו': בוא וראה כתוב בדברות שבמשנה תורה, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובורע נטויה על כן צוך ה' (דס"י דף מ"ד ס"ב *) ס"ג

(לא) יומא רביעאה, לקבליה דדוד. דכתיב ביה, ^(ח) יהי מאורות. מארת חסר, דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה, אלא מה דאיתיהב לה על ידא דצדיקא. הכי נמי דוד, דכתיב ביה ^(ט) עני ואביון אני, ולית ליה חיים, אלא מה דאיתיהב ליה מיומי דאדם קדמאה, ע' שנין.

(לב) יומא חמישאה, לקבליה דמשה. יומא שתיתאה, לקבליה דאהרן. ואינון ששת ימי בראשית לתתא, לקביל ששת ימי בראשית דלעילא. ומאן אינון ששת ימי בראשית לעילא. אינון דרמיוז בקרא, ^(י) לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וגו' לך ה' הממלכה. ואינון חולקהון דצדיקא ברזא דא, הגדולה: דא אברהם. הגבורה: יצחק. התפארת: יעקב. הנצח: חולקא דמשה. ההוד: חולקא דאהרן. כי כל: לקביל חולקא דיוסף. הממלכה: חולקא דדוד. ויוסף שבת אקרי לתתא, לקביל צדיק חי העולמים, ואקרי שבת לעילא. ובג"כ כתיב, ^(י) על כן צוה ה' אלהיך לעשות את יום השבת. (לג) ת"ח, כד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען, אקיפו לה שיתא יומין, זמנא חדא בכל יומא, לקביל אינון שית זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא. וביומא שביעאה שבע זמנין, לקביל יומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק, דאיהו זן לכולהו, ומקיים להון, דכתיב ^(י) חצבה עמודיה שבעה. וכתיב ^(י) וצדיק

מסורת הזהר

(י) (שם) ב"א צח ז"ח בראשית אות קנח. (ט) (תהלים טו) ויצא ריש תק"ח ד' קח ט"ב. (י) (דה"א כט) ב"א שלט להלן אות מ. (כ) (דברים ה) לעיל אות כט. (ז) (משלי ט) לך כהן ז"ח בראשית אות רמ. (ח) (שם י) ב"א שסב.

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

היא יעקב. הנצח, הוא חלקו של משה. ההוד, הוא חלקו של אהרן. כי כל, הוא כנגד חלקו של יוסף. שהוא יסוד הנקרא כל. הממלכה, היא חלקו של דוד. ויוסף נקרא שבת למטה, דהיינו יום השבת, כנגד צדיק חי העולמים, ונקרא שבת למעלה שהוא יסוד, הנקרא כל. ומשום זה כתוב על כן צוה ה' אלקיך לעשות את יום השבת. לכפר על עון מכירת יוסף (כנ"ל אות כ"ט).

(לג) ת"ח כד בעו וכו': בוא וראה, כשרצו ישראל לכבוש את ארץ כנען הקיפו אותה, את יריחו, ששה ימים, פעם אחת בכל יום, כנגד אלו ששה צדיקי אמת שעליהם מתקיים העולם, שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן דוד. וביום השביעי, שבע פעמים, כנגד יום השבת, שהוא כנגד צדיק. שהוא יסוד, שהוא זן את כולם, ומקיים אותם. שכתוב, חצבה עמודיה שבעה וכתוב, וצדיק יסוד עולם. הוא

(לא) יומא רביעאה לקבליה וכו': יום רביעי, הוא כנגד דוד, שהוא מלכות. שכתוב בו, יהי מארת, מארת כתוב חסר ו', משום שכנסת ישראל, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שניתן לה על ידי הצדיק, שהוא יסוד. כך דוד, שכתוב בו עני ואביון אני, ואין לו חיים אלא מה שניתנו לו מימיו של האדם הראשון, ע' שנים.

(לב) יומא חמישאה לקבליה וכו': יום חמישי, הוא כנגד משה, שהוא נצח. יום הששי הוא כנגד אהרן, שהוא הוד. ואלו ששת ימי בראשית שלמטה, הם כנגד ששת ימי בראשית שלמעלה. ומי הם ששת ימי בראשית שלמעלה. היינו אלו הרמזים בכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ. לך ה' הממלכה. והם חלקם של הצדיקים בסוד כזה, הגדולה, שהוא חסד, היא אברהם. הגבורה, היא יצחק. התפארת, (דפי"י דף מ"ד ט"ג)

יסוד עולם. איהו יסודא ועיקרא דכל אינון זכאין, ואי לא זכותהון דצדיקיא, לא הוו יכלין למכבשה. הה"ד, ^(ג) לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת כר, ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם כו'.

(ד) ^(ו) כבד את אביך, ברוצא דנצח, דאחיד בה משה, ויניק לה, דהא משה ^(ז) הוה אוקיר ליה ^(ח) לקב"ה באורייתא. ת"ח, אי לאו אורייתא דאתייהבת על ידי דמשה נביאה רבא, לא הוו ידעין בני נשא לקב"ה, ולא הוו ^(י) מוקרין ליה, דהא על ידא דאורייתא אוליף ב"נ פולחנא דמאריה, ואוקיר ליה לקב"ה. ובג"כ כבד את אביך ואת אמך, לקביל דמשה איהו.

(ה) ד"א, כבד את אביך, זו תורה שבכתב. ואת אמך, דא תורה שבעל פה. דכמא דאבא יהיב שפע לאימא, ה"נ יהיב שפע תורה שבכתב לתורה שבעל פה.

(ו) ^(ז) לא תרצח, לקביל דרגא דהוד, דאחיד בה אהרן. ובג"כ לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לב"נ, ההוא זיוא והוד עילאה דעליה, נטלין מניה. הה"ד, ^(ח) והודי נהפך עלי למשחית. ובג"כ אוהיר לון קב"ה לבני נשא, דההוא שופרא עילאה דיהב לון, דלא יטלון ליה מנהון. ^(י) ואית נמי רזא דשלמא, ובג"כ קאים אהרן לכפרא, לנכסא נכסת קודשין. ועל פומיה כפר לעמר ישראל אשר פדית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד ג"א היה יקיר (קראקא). ה ג"א קב"ה (דפוסים ראשונים). ו ג"א מיקרין (דפוסים ראשונים). ז ג"א ואיהו (מונקאטש במרובעים).

(ג) (דברים ט) בהשמות ח"ב ד' רעו : ד"י. (שמות כ) יתרו רצט ז"ח ויצא אות ח. (ט) (שם) יתרו תקסה ז"ח ויצא אות ז. (פ) (דניאל י) בהשמות ח"ב ד' רעו : ד"י.

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הסולם

מאמר

כבד את אביך, זו תורה שבכתב, שהיא ז"א. ואת אמך, זו תורה שבעל פה, שהיא מלכות. כי כמו שהאב ניתן שפע לאם, כך נותנת התורה שבכתב שפע לתורה שבעל פה.

הוא היסוד והעיקר של כל הצדיקים האלו. ואם לא זכותם של כל הצדיקים האלו, לא היו יכולים לכבש אותה. ז"ש, לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת וגו' ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם וכו'.

(ו) ^(ז) לא תרצח לקביל וכו' : לא תרצח, הוא כנגד מדרגת הוד שאהרן אחיו בה, ומשום זה, לא תרצח, כי כשהורגים אדם, לוקחים ממנו הזיו וההוד העליון שעליו. ז"ש, והודי נהפך עלי למשחית. ומשום זה אוהיר הקב"ה את בני האדם, שאותו היופי העליון שנתן להם, לא יקחו אותו מהם, דהיינו שלא ירצחו. ויש בזה ג"כ סוד השלום, שעל כן עומד אהרן לכפר על ישראל, ולובוז זבח קדשים. ועל כפר לעמך ישראל אשר פדית. הנאמר. אצל הרוג שאינו ידוע מי הרגו.

(ד) ^(ז) כבד את אביך וגו' : כבד את אביך, הוא בסוד הנצח, שמשה אחיו בו, ויונק אותו. כי משה היה מכבד את הקב"ה בתורה. בוא וראה, אם לא התורה שניתנה על ידי משה הנביא הגדול, לא היו יודעים בני אדם את הקב"ה, ולא היו מכבדים אותו. כי ע"י התורה לומד האדם עבדות אדונו, ומכבד את הקב"ה. ומשום זה, כבד את אביך ואת אמך הוא כנגד משה.

(ה) ד"א כבד את וגו' : פירוש אחר,

ידועי דף מ"ד ט"ג

(לז) ^ז לא תנאף, ברזא ^ח דמלכות. דאחיד בה מאן דאחיד. ואיהו רזא דחכמתא, דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דחזי לה, דאיהו צדיק יסוד עולם. ^ט ד"א, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא. כבד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצת, לקבל דרגא דנצח. לא תנאף, לקבל דרגא דהוד. (לח) ^י ד"א, כבד לקביל יהי מאורות, דעובדא דבראשית. לא תרצת, לקבל ^י ישרצו המים שרץ נפש חיה. בג"כ נפש חיה לא תקטול. לא תנאף, לקביל ^י תוצא הארץ נפש חיה למינה. בג"כ, לא תנאף באיתתא דלאו מינך, דלאו איהי בת זוגך. (לט) ^י לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד. דא הוא סיומא * דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דעתיקין, ראשיתא דכלא לאחדא סופא ברישא, ולמהוי כלא חד. והאי דלא שארי בהו בקדמיתא. לאילפא רזא עילאה, עד אן אתר אתייהיב רשותא למשה ^כ לאסתכלא, ומאן אתר קביל אורייתא, ^כ דהוא מזעיר אנפין. (מ) ^כ ובג"כ אמר שבע אמירן, לקבל שבע דרגין עילאין, דרמיזין 'בקרא, ^כ דלך ה' הגדולה וכו'. ועד ההוא אתר אסתכל משה, הה"ד, ^כ פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, דא ברא קדישא, בפנים דא ברתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שמות כ) שמות יח יתרו תצב תקסה ויקרא קפו קדושים עט ת"ז תכ"ו ד' עב. תל"ז ד' עח : ז"ח ויצא ^ט ת"ק"ח ד' קיז ט"ב. ^ק (בראשית א) ב"א תה ת"ז ת"ע ד' קלה. לעיל יתרו אות פב. ^ר (שם) ב"ב קס קצא ז"ח בראשית קכא תד תט תקנט תרסט תשלו ד' לד ט"ב ת"ק"ח ד' קיב ט"ג לעיל יתרו אות פא. (ש) (דה"א כט) ב"א שלט לעיל אות לב. (ח) (דברים ה) יתרו רצו ז"ח ד' מח ט"ב. ^ח נ"א דצדיק (מונקאטש ווינצאי בסוגריים). ^ט נ"א ל"ג מן ד"א עד ד"א (קראקא). ^י נ"א ל"ג לא תגנוב לא תענה לא תחמוד (קראקא). ^כ נ"א ל"ג לאסתכלא (קראקא). ^ל נ"א ל"ג דהוא (קראקא). ^מ נ"א ל"ג ובג"כ (קראקא).

(ש) (דה"א כט) ב"א שלט לעיל אות לב. (ח) (דברים ה) יתרו רצו ז"ח ד' מח ט"ב.

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

(לז) ^ז לא תנאף ברזא וכו' : לא תנאף, הוא בסוד מלכות, שאוחז בה מי שאוחז, והוא סוד החכמה, כי כנסת ישראל אינה מתחברת אלא במי שראוי לה, שהוא צדיק יסוד עולם. פירוש אחר. כך למדנו בסוד האמונה. כבד, הוא כנגד כנסת ישראל, שהיא המלכות. לא תרצת, הוא כנגד מדרגת נצח. לא תנאף, הוא כנגד מדרגת הוד. (לח) ^י ד"א כבד לקביל וכו' : פירוש אחר. כבד, הוא כנגד יהי מארת שבמעשה בראשית. לא תרצת, הוא כנגד ישרצו המים שרץ נפש חיה. משום זה, נפש חיה לא תרצת. לא תנאף, הוא כנגד תוצא הארץ נפש חיה למינה. משום זה לא תנאף באשה שאינה בת זוגך. (דפו"י דף מ"ד ט"ג י' ט"ד)

(לט) ^י לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד, זה הוא הסוף של עשרת הדברות של התורה, הם כנגד עתיקא דעתיקין, שהם ג"ר, כתר חכמה ובינה, שהם ראשית הכל ליחד הסוף בראש, ושהיו הכל אחד. ומה שלא התחיל בהם בתחילת עשרת הדברות, הוא ללמד סוד עליון, עד איזה מקום ניתנה רשות למשה להסתכל, ומאיה מקום קבל התירה, שהוא מז"א. (מ) ^כ ובג"כ אמר שבע וכו' : ומשום זה אמר שבע דברות, שהן כנגד שבע מדרגות עליונות, חג"ת נה"מ, הרמוזות בכתוב, לך ה' הגדולה וגו', ועד אותו מקום, דהיינו עד החסד, הסתכל משה, ז"ש פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, הם הבן הקדוש, דהיינו ז"א הכולל

(מא) פנים, דא ברית. בפנים, דא ארון. וכיון דאתחברו, דבר ה'. ומאי ניהו. שבע אמירן, באינון תלתא דרגין עילאין דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון תלתא אמירן, בתראין. וסליקו מתתא לעילא.

(מב) ואמר לא תגנוב, לקבל אימא עילאה, בינה, דינקא מחכמה. ומאן דאית ביה בינה, איקרי מבין דבר מתוך דבר. כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם, דאוליף ליה חכמתא, ואוליף ליה אורייתא. ואע"ג דאשתרי לגביה

• בינה לינקא מחכמתא. גניבא אית מסטרא אחרא דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם.

(מג) לא תענה, לקביל דרגא עילאה דחכמתא. דהא ב"נ לא יכיל לאתבא פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עילאה דחכמתא דאית ביה. דכתיב, (א) החכם יענה דעת רוח. ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני, אית ביה קיומא דעלמא, ואית ליה בה סיוע עילאה, למנדע למאריה, ואיהי ברזא דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר, דכתיב (א) לא תענה ברעך עד שקר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שמות כ) וישלח לא ז"ח ויצא אות ו להלן ד' מה ס"ד. (ב) (איוב טו) בהשמות ח"ב ד' רעו : ד"י. (ג) (שמות כ) לעיל צ"א.

נ ג"א מוסיף עלאין בתראין דסליקו (קראקא). ס ג"א ל"ג בינה (דפוסים ראשונים).

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הסולם

מאמר

שאינו אומר לו בפיו. וז"ש ומאן דאית ביה בינה, איקרי מבין דבר מתוך דבר, כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם וכו' שזה נבחן כעין גניבה, שלוקח מן החכם את מה שמסתיר ואינו רוצה להשפיע לו. ואע"ג דאשתרי לגביה וכו'. כי הגם שזה מותר בדרכי הקדושה, גניבא אית מסטרא אחרא, אם היא אינה בדרכי הקדושה נחשבת לגנבה דאסיר. ואמר, לא תגנוב סתם, שסובב גם על סודות החכמה.

הכולל עשר ספירות חג"ת נה"י. בפנים, הם הבת, שהיא מלכות.

(מא) פנים דא ברית וכו' : וכן פנים הם ברית, שהוא יסוד הכולל חג"ת נה"י. בפנים הם ארון, שהוא מלכות. וכיון שנתחברו פנים בפנים, אז דבר ה' עמכם. ומי הם. היינו שנתחברו שבע דברות. שהם כנגד חג"ת נה"י, באלו ג' מדרגות עליונות, כח"ב, של עתיקא קדישא, ואז, נאמרו כנגדם ג' דברות אחרונות. ועלו ממטה למעלה.

(מב) ואמר לא תגנוב וכו' : ואמר, לא תגנוב, כנגד אמא עילאה, שהיא בינה, היונקת מחכמה. ומי שיש בו בינה, נקרא, מבין דבר מתוך דבר, כמי שגנוב ולוקח מה שיש בלב החכם, שלימד אותו חכמה, ולימד אותו תורה. ואע"פ שהותרה לו בינה, כדי לינק מחכמה, יש גנבה שהיא מסטרא אחרא, דהיינו שלא על דרך הקדושה, שהיא אסורה. ואמר לא תגנוב סתם.

פירוש. שיש סודות התורה, אשר לבא לפומא לא גלייא, שהלב אינו מעלה אותם לפה. אלא הזוכה לבינה, שמבין דבר מתוך דבר, יוכל לקחת הסודות מלב החכם, אע"פ (דפויי דף מ"ד ס"ד)

(מג) לא תענה לקביל וכו' : לא תענה. הוא כנגד המדרגה העליונה של החכמה. הנקראת עדות. כי אדם אינו יכול להשיב דבר, אם שואלים אותו, אלא בשביל שיש בו מדרגה של הרוח העליון של החכמה. שכתוב החכם יענה דעת רוח. שה"ס גילוי רוח החכמה שבו, ודעת היא מלשון עדות. ואע"פ שענייה זו, שאומר יענה דעת, שהוא עני, יש בה קיום העולם, ויש בה עזרה עליונה לדעת את אדונו, והיא בסוד האמונה. יש ענייה מסטרא אחרא שאסור. שכתוב, לא תענה ברעך עד שקר. פירוש. המשכת החכמה מותרת רק בסוד המלכות, הנקראת עני. ובסוד הדעת שהיא הקו

(מד) לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עילאה, דכל ע מחשבתן ביה תליין, ולית בעלמא דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימאה דסתימין. וכד סליק במחשבה עילאה, פ למיברא, עלמא עילאה ועלמא תתאה, כולא הו ברעא חדא. הה"ד ה יעמדו יחדו. ז וההוא מחשבה סתימא.

(מה) וב"נ לתתא, אית ליה מחשבה סתימאה, דלית דידע בה, בר קב"ה בלחודי. ויהבה ליה לב"נ, למחשב מלין דאורייתא, מלין דמצוה. בגין דההיא מחשבה עילאה, נגדא מבויעין דילה, לאתרא דחכמתא, ולא אתפרש כלל. ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה. ונגיד שקיותא עד ההוא אתר דחכמה תתאה, דאיכרי מצוה.

(מו) וע"ד מאן דחשיב למעבד מצוה, כאלו עשאה. בגין דגרים למיתי סיפוקא דברכאן, ק מההוא מחשבה עילאה, לאתר דאקרי מצוה. וכאלו עשאה. כד"א ועשיתם אותם. מחשבה ר ודאי רישא דכולא. ואע"ג דבסטרא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (שם) שמות יח יתרו תקסח ויקרא קפט אחרי מות שצד ז"ל ויצא אות י ד' מד ס"ג. ה) (ישעיה מח) ב"א שיב.
ע נ"א מחשבון (דפוסים ראשונים). פ נ"א לברא (דפוסים ראשונים). צ נ"א מיסוף מחשבה עלאה וההוא (מונקאטש במרובעים). ק ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א להאי מצוה מההוא מחשבה (דפוסים ראשונים). ר הכי גריס דפוס מונקאטש במרובעים נוסח אחר לא גרסינן ודאי (דפוסים ראשונים).

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

הקו האמצעי. אבל בדרך אחר אסורה. וע"ז נאמר לא תענה ברעך עד שקר. וז"ש, ואע"כ דהאי עניינה דאיהו עני, שעליה אמר החכם יענה דעת רוח. אית ביה קיומא דעלמא וכו', שממנה כל המוחין שבעולמות. אית עניינה מסטרא אחרא דאסור, דהיינו ההמשכה מקו שמאל בלבד, שלא ע"י קו האמצעי, שאסור. שע"ז כתוב, לא תענה ברעך עד שקר.
(מד) לא תחמוד לקבל וכו': לא תחמוד, הוא כנגד מדרגה סתומה עליונה. שכל המחשבות תלויות בו ואין בעולם מי שידע המדרגה ההיא, משום שהיא סתומה הסתומות. דהיינו כתר. שעליה אמרו, כשעלה במחשבה עליונה, לברוא העולם, העולם העליון והעולם התחתון הכל היה ברעא אחד. ז"ש, יעמדו יחדיו. והמחשבה ההיא היא סתומה.
(מה) וב"נ לתתא אית וכו': והאדם למטה, יש לו מחשבה סתומה, שאין מי שידע בה רק הקב"ה לבדו. ונתנה לאדם שיחשוב בה דברי תורה ודברי מצוה. משום שמחשבה העליונה ההיא נמשכים המבועים שלה, למקום החכמה, ואינה מתגלית כלל. ומחכמה עליונה, והיא יוצאת התורה, שהיא ז"א. ונמשך שיקוי (דפו"י דף מ"ד ט"ד)

העליון עד מקום שהוא שנקרא חכמה תחתונה שנקראת מציה. שהיא מלכות.
(מו) וע"ד מאן דחשיב וכו': וע"כ, מי שחושב לעשות מצוה הוא כאלו עשה אותה. משום שבמחשבתו, גרם שיבוא שפע רב של ברכות ממחשבה ההוא העליונה אל המקום שנקרא מצוה שהוא המלכות. וע"כ כאלו עשה אותה, את המלכות. כש"א ועשיתם אותם. מחשבה הוא ודאי ראש הכל. ואע"פ שמצד מחשבה העליונה ניתנה לו רשות לחשוב, דברים של מצוה מותר, דברים שאינם מצוה אסור. שכתוב לא תחמוד.
פירוש. מחשבה סתימאה דסתימין הוא כתר, שמשם נמשך אור החכמה. אבל חכמה זו אינה מתגלית במקומה, אלא אחר שנתפשטה למלכות ובמקום המלכות היא מתגלה ולא במקום אחר (כמ"ש ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). וז"ש, בגין דההיא מחשבה עילאה, שהוא כתר, נגדא מבויעין דילה לאתרא דחכמתא, שנמשכת ממנה החכמה למקום החכמה, ולא אתפרש כלל, שאם החכמה מתגלה כלל במקום החכמה, אלא ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה, שהוא ז"א

דמחשבה עילאה אתייהב ליה רשותא למחשב. מלין דמצוה ם מותר, מלין דלאו מצוה, אסירן, דכתיב לא תחמוד.

מז) ות"ח מ"ט כלהו אמיראן, לקבל כל ה כתר, מ"ע באתרא דחזי ליה, מל"ת באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה, כדאוקימנא בכולא, אע"ג דהאי שרי, האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא דעתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין, ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כד דייק מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא, ורשים להו במצות לא תעשה.

מח) ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה, דאיהו כללא בתראה דאורייתא, ומאן דעבר על האי, כאלו עבר על כל אורייתא. בגין דאיהו לעילא, ראשיתא דכללא, כללא דכלא. ואי ב"נ עבר על האי, ואסטי מחשבתי מן אורחין דאורייתא, כדין אתדבק בס"א, בסטרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך עד שקר. כדאשכחנא באחאב, דחמיד כרמא (* דנבות היזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי אתי ב"נ למעבר א על כלהו אמירן.

חלופי גרסאות

■ ה"ב דפוס מונקאטש במרובעים ג"א ל"ג מותר (דפוסים ראשונים). ת ג"א מוסיף כתר וכתרא (דפוסים ראשונים). נ ג"א ל"ג על (קראקא).

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

מאמר

ואלו ג' הדברות האחרונות, שהן כנגד ג' ספירות ראשונות, הן לא תעשה, מכלל עשה, כמו שהעמדנו בכולן, שזה מותר וזה אסור. שמצד הסטרא אחרא אסור, ובדרכי הקדושה מותר. הרי יש בכל אחת עשה ול"ת. ומשיב משום שהם כנגד עתיקא דעתיקין, דהיינו ג"ר, שחסד ורחמים גדולים שורים בו, ואינו ראוי אלא למצות עשה. ומשום זה מדייק מהם, דהיינו ממצות עשה, שמצוה לקיימם בדרך הקדושה מדייק, שלא יפנה האדם בהם לסטרא אחרא, ורשם אותם ע"כ במצות לא תעשה.

מח) ואזהיר לון לבני נשא וכו': והזהיר לבני אדם. בלאו, על דברה ההיא האחרונה, שהיא כלל האחרון שבתורה, דהיינו לא תחמוד, ומי שעובר על זה הוא כאלו עבר על כל התורה. משום שלמעלה היא ראשית הכל, כלל הכל. שהחלכות קשורה בכתר. ואם האדם עובר על זה, ומסיר מחשבתו מדרכי התורה, או מתדבק בסטרא אחרא, בצד השקר, ואז בא לידי, לא תענה ברעך עד שקר.

כמו

ד"א הנאצל מחכמה ובינה, והוא מקבל החכמה ממקום החכמה, וגם בו אינה מתגלה, אלא ונגיד שקיותא, ששפע החכמה נמשכת, עד שהוא אתר דחכמה תתאה, דאקרי מצוה שהוא המלכות שנקראת חכמה תתאה, ונקראת מצוה, ובמקום המלכות החכמה מתגלה. וז"ש, ובר נש לתתא אית ליה מחשבה וכו' ואע"ג דבסטרא דמחשבה עלאה אתייהב להו רשו למחשב, כלומר, אע"פ שמותר לו לאדם להמשיך החכמה ממחשבה עלאה, מלין דמצוה מותר, מותר לו להמשיך משם רק דברי מצוה, דהיינו לצרכי המלכות הנקראת מצוה. מלין דלאו מצוה, אבל מה שאינו דרך המלכות שנקראת מצוה, אסור להמשיך ממחשבה עליונה, וע"ז כתוב לא תחמוד.

מז) ות"ח מ"ט כלהו וכו': ובוא וראה מהו הטעם שכל הדברות, שהן כנגד ז"ס תחתונות חג"ת נהי"מ, יש כנגד כל ספירה, מצות עשה במקום הראוי לו, ומצות לא תעשה במקום הראוי לו. כלומר או מ"ע או מל"ת,

(דפ"י דף מ"ד ס"ד *) דף מ"ה ט"א)

(מט) אבל כד איהו אזיל באורחין דאורייתא, וחשיב בפקודוי, כדין' אתפשטא ההיא מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא דמהימנותא עילאה.

(נ) ות"ח, דהא נעיצין ב כלהו אמירן, סופא ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע לקב"ה במחשבתיה. סופא דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא. וכד ב"נ מתדבק בהאי, כדין כלהו עלמין מתמלאן ברכאן עילאין, דנגדין מן עתיקא סתימא דכלא. נ

מאמר שלש רגלים וראש השנה

(נא) וכד נחתו, כלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא יעקב. בג"כ ז שביעאה לקבליה, דכלהו שבעה אתקשרן ביה. ה וכדין דאתי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאולות.

(נב) קידוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברכת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם.

חלופי גרסאות

ב ג"א ל"ג כלהו (קראקא). ג בדפו"י כתוב ע"כ. ד ג"א שבועה (קראקא). ה ג"א וכיון דהאי (תיניציא ג"א בסוגריים).

מאמר

הסולם

עשרת הדברות כנגד ע"ס

ממלכות (כנ"ל אות מ"ו). וכשהאדם מתדבק בזה, להמשיך אל המלכות, אז מתמלאים כל העולמות ברכות עליונות הנמשכות מעתיקא הסתום מכל. נעיצין, פירושו תקועות ומעוכות, כי על תחנית מעוכה, מתרגם נעיצה (ש"א כ"ו).

מאמר שלש רגלים וראש השנה

(נא) וכד נחתו כלהו וכי: (חסר תחילת הענין) וכשיורדות, מתקשרות כולן, כל זה"ס חג"ת נהי"מ, ביום השלישי, שזה יעקב שהוא ת"ת הכולל כולן. משום זה, השביעית, שהוא מלכות, היא כנגדה, כי כל שבע הספירות מתקשרות גם במלכות, שהיא מקבלת את כולן. ואז הארץ הזו, שהיא מלכות, באה באור עם בניה, דהיינו שכל שבע הספירות קשורות בה להאיר, ואז ה"ס ארבע כוסות, ארבע גאולות, שה"ס חג"ת ע"ס מלכות. וחג"ת כוללים נהי"מ, הרי ז' ספירות.

(נב) קידוש על היין וכי: קידוש על היין הוא כנגד דוד, שהוא מלכות. אמירת הגדה

כמו שמצאנו באחאב, שחמד הכרם של נבות היזורעאלי, ואז העידו עליו שקר. ומוזה בא האדם לעבור על כל הדברות.

(מט) אבל כד איהו וכי: אבל כשהולך בדרכי התורה, וחושב במצותיו, אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת, שהוא קו האמצעי, הנקרא אמת. צד האמונה העליונה, שהיא המלכות.

(נ) ות"ח דהא נעיצין וכי: ובוא וראה, כי כל הדברות, שה"ס הספירות, מעוכות, סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כי כל ספירה כלולה מע"ס, ומלכות דספירה עליונה היא כתר לספירה תחתונה. ונמצא שסוף כל ספירה מעוכה בתחילת כל ספירה, כי סוף כל ספירה היא מלכות, וכן תחילת כל ספירה היא מלכות, דעליון. וכן תחילתן בסופן, כי תחילת כל ספירה היא כתר, וסוף כל ספירה היא כתר לתחתון. והוא כדי לדעת את הקב"ה במחשבתו, בסוף, כלומר, שימשיך החכמה ממחשבתו שה"ס כתר עד הסוף, שהיא מלכות. ולא להטות מחשבתו ורצונו לסטרא אחרא, דהיינו לחוץ (דפו"י דף מ"ה ט"א)

(נג) מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה ו דודו. ז שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. סוכות, לקבליה דאברהם. ואע"ג דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול.

(נד) דבר אחר ה זה יתנו, כמה אית לון לבני נשא ה לאסתמרא באורחיהו, דכד ההוא זכאה אזדבן, כלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר ע"ד, עבר על כל פיקודייה. וקב"ה ברחימו סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייה.

(נה) וע"ד עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיכרי נפש, מאתרא דישראל. לשמים נהרין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונה לאתחברא לעילא.

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

(נו) ת"ח, כתיב ה השמים מספרים כבוד אל. מאן שמים. שמיא דקב"ה, מספרים לאתרא דאיכרי כבוד אל. מאן כבוד אל. ברתיא דאברהם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (שמות ל) תרומה תקעט לעיל אות א. (ז) (תהלים יט) הקסה"ו ככו משפטים רט תרומה קפד ר"ו בהקדמה ד' יב: ז"ח בראשית אות רצו רתק"ח ד' צד ט"א להלן אות סד.

ו ג"א דיצחק (קראקא). ז ה"ג הסלם ג"א מוסיף סוכות לקבליה דאברהם שבועות (כל הדפוסים). ח ג"א לאתערא אורחיהו (קראקא). ט ג"א והא (קראקא). י ג"א שמה (קראקא).

שלוש רגלים ור"ה

הסולם

מאמר

הגדה, היא כנגד יעקב, שהוא ת"ת. ברכת המזון, היא כנגד יצחק, שהוא גבורה. הלל הגדול, היא כנגד אברהם, שהוא חסד.

(נג) מתתא לעילא פליק וכו': ממטה למעלה עולה כעין זה. מצה היא כנגד דוד, שהיא מלכות. שבועות כנגד יעקב, שהוא ת"ת. ראש השנה כנגד יצחק, שהוא גבורה. סוכות כנגד אברהם, שהוא חסד. ואע"פ שהעמדנו שסוכות היא כנגד אהרן, הכל אחד. כי הכוונה היא על היותו כהן, שהוא חסד. וכיון שהגיע למקום השלם של יעקב, אמרו ההלל הגדול. (חסר הסיוס).

(נה) וע"ד עשר גרה וכו': וע"כ עשר גרה, שה"ס עשר ספירות, שהחזיר למקומם, דהיינו שיחזרו ויאירו, היא כפר נפש, שמאירים למקום שנקרא נפש, שהוא המלכות, ממקום של ישראל, שהוא ז"א, המאיר למלכות. ושמים, שהם ז"א, מאירים לארץ הזו, שהיא מלכות, וישראל נותנים לה כל התקונים להתחבר למעלה, עם ז"א.

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

(נו) ת"ח כתיב השמים מספרים וגו': בוא וראה, כתוב, השמים מספרים כבוד אל. מי הוא

(נד) דבר אחר זה וכו': פירוש אחר. זה יתנו. כמה יש לבני אדם להשמר מדרכיהם, כי כאשר נמכר אותו צדיק, יוסף, כל עשר המדרגות, דהיינו ע"ס, סתמו אורותיהן. כי אינו נמשך האור מעתיקא, שהוא כתר, אלא בשביל התועלת של הארץ. וכיון שחטאו, (דפויי דף מ"ה ט"א)

דאיקרי אל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. כד"א, (ח) אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. כד"א, (ט) מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד אל.

(נז) וע"ד ישראל לתתא, מייתין לה נהירו בלחישו, ממבועא דלעילא, ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

(נח) ואתר דאיקרי שמים, אסהיד בהון. וע"ד עין ודלית אינון רברבין, למהוי סהדין. שמים, דכתיב (י) העדותי בכם היום את השמים, דא יעקב, אתרא דשמים. ומנ"ל דאיהי אסהידת. דכתיב ואת הארץ. וכתיב (י) כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן.

(נט) וכד ישראל בשלימו, כדחזי, סהדין שלימין סהדין בהו, קב"ה וכנסת ישראל, ובההוא זימנא נגיד טלא דלעילא, מאתרא דעתיקא. אימתי. כד אינון ביחודא. הה"ד, (י) שראשי נמלא טל. חשבון ט"ל: יהו"ה אח"ד. קב"ה וכנ"י. דבההוא שעתא אתחזון ישראל לטלא.

(ס) וישראל דידעין בהון, אינון מיחדון לון תרי זמני ביומא. חד בסטרא דיממא, וחד בסטרא דליליא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (איוב כח) הקסה"ז עכ ז"ל ד' פח ט"ב צא ט"ב (ח) מאתר (דפ"סים ראשונים). ל ג"א כד הו' (קראקא). ג"א כד הוי (חינצא).
(ט) (שם) מקץ קלד. (י) (דברים)
(ל) בהשמות ח"א ד' תו: רנט: ר"י קדושים קו
שלח לך כו ז"ל ד' צ ט"ג. (י) (תהלים פס.). (ז) (שיר ה) וירא שמש אורא רבא טו
פנחס קעד ר"ז תיח ד' לא: תייס ד' לת. תכ"ה ד' ע. תסיס ד' קה. להלן אות סא.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

השמים. ומאין לנו שהמלכות מעידה. הוא שכתוב, ואת הארץ. שהיא מלכות. וכתוב, כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן. והירח היא המלכות.

(נט) וכד ישראל בשלימו וכי' : וכשישראל הם בשלמות כראוי, עדות שלמה מעידים בהם, הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. בזמן ההוא נמשך הטל שלמעלה, דהיינו השפע, ממקומו של עתיקא, שהוא הכתר, מתי זה. הוא כשז"א ומלכות הם ביחוד. ז"ש, שראשי נמלא טל. טל הוא בחשבון הויה אחד, דהיינו קב"ה וכנסת ישראל. כי בשעה ההיא ראויים ישראל לטל.

(ס) וישראל דידעין בהון וכי' : וישראל שיודעים בהם, הם מיחדים אותם, ז"א ומלכות, ב' פעמים ביום, דהיינו בקריאת שמע, אחת בצד היום שהוא ממשלת ז"א, ואחת בצד הלילה, שהוא ממשלת המלכות.

ומההוא

הוא שמים. היינו שמים שהוא הקב"ה, דהיינו ז"א, מספרים. היינו שנאמרים, למקום שנקרא כבוד אל. מי הוא כבוד אל. היא בת אברהם, שהיא המלכות, אל, זהו אברהם, שהוא חסד, הנקרא אל. מהו מספרים. היינו כמו שאתה אומר, אז ראה ויספרה. מהו ויספרה. הוא כש"א, מקום ספיר אבניה, שהוא לשון הארה. יהשמים האלו, שהם ז"א, מתקנים אותה בכל התקונים, לכבוד האל הזה, שהוא המלכות.

(נז) וע"ד ישראל לתתא וכי' : וע"כ ישראל למטה, מביאים לה, אל המלכות, אור בחשאי ממבוע שלמעלה, מז"א, ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

(נח) ואתר דאיקרי שמים וכי' : והמקום שנקרא שמים, מעיד בהם, וע"כ עין ודלית, משמע ישראל, הן גדולות, להיות עדות. השמים. שכתוב, העדותי בכם היום את השמים. זהו יעקב, דהיינו ז"א, שהוא מקום

(דפ"י דף מ"ה ס"א)

(סא) ומההוא טלא, זמינין מיתייא ם לאחיא לעלמא דאתי. הה"ד, ם ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. מישני, כד"א, ם אני ישנה ולבי ער כו, אתרא דלבי. קול דודי, אתרא דאיקרי קול, ודא יעקב. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, ם דאתיין להאי אתרא דאיקרי שמים, כד איהו בייחודא עם נוקבא, ותיקום מעפרא.

(סב) ויצחק כד בריך ליה ליעקב, * אמר, ם ויתן לך האלהים מטל השמים. בגין דחזא, דיעקב ירית ההוא אתרא. האלהים, ם דא אימא עילאה. דעטרא ליה בעיטריין עילאין, לאזדוגא במטרוניא.

(סג) וכד מטי האי טלא לזעירא, מסטרא דצפון אגליד. ומסטרא דדרום נגיד. עד דמטי לכסא הכבוד. וכד מטי לכסא הכבוד, אתרא דאיקרי

מטורת הזהר

חלופי גרסאות

(ס) (דניאל יב) נח רי ז"ח ר סא ט"ג תק"ח ר צו
ט"ב קה ט"א. (ג) (שיר ה) לעיל אות גט. (ס) (בראשית
כו) הקסה"ז רנט בא קעא אורא ווטא קין.
ח נ"א לאחאה (קראקא) נ"א לאתאה (וינציא). נ נ"א
ל"ג מן מישני עד ולבי (קראקא). ס ה"ג הסלם נ"א
מוסיף דאתיין לעילא (דפ סים ראשונים) נ"א דאתיין
מלעילא (מיונקאטש). ע נ"א ל"ג דא (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

פירוש. השפע, שממנו נמשך המזון והחיים, שה"ס אורות החכמה, הנה הימין שבהם נקראים טל. והשמאל שבהם נקראים מטר. ובעתיקא שה"ס הכתר, שממנו נמשך אור החכמה, הוא כולו חסד, ואפילו השמאל שבו הוא חזר לחסד. וע"כ נקרא בו השפע שהוא בשם טל בלבד. אמנם כשהשפע הזה מגיע לז"א, כבר מתגלה בו צד צפון, שהוא בחינת שמאל ודין. כמ"ש בפלפלה"ס, שעם יציאת הקו השמאלי דישסו"ת שהוא שורש ז"א, נעשית מחלוקת בין ימין ושמאל, ואורות השמאל נקפאים וגסתמים, עד שבא הקו האמצעי ומיחד השמאל עם הימין, שה"ס צד דרום, וכשהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין, אז נמס הקפאון, והאורות מאירים בכל שלמותם. ע"ש.

ו"ש וכד מטי האי טלא לזעירא, כשנמשך הטל מעתיקא ומגיע לז"א, הוא נעשה לבחינת צפון ושמאל, שהוא נקפא בו, וז"ש, מסטרא דצפון אגליד, כי אינו יכול להאיר בלי חסדים דימין. ובבוא הקו האמצעי ומיחד הצפון שהוא השמאל עם הדרום שהוא ימין, והחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבדרום, אז נמס הקפאון, והאור חוזר ומאיר ונמשך למטה אל המלכות. וז"ש, ומסטרא דדרום, דהיינו כשהצפון מתיחד עם הדרום, נגיד עד דמטי לכסא הכבוד וכו' נמס הקפאון ונמשך לכסא

(סא) ומההוא טלא זמינין וכו': ומהטל הזה עתידים המתים לעמוד לתחיה לעולם הבא. וז"ש, ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. מישני, הוא כמו שאתה אומר, אני ישנה ולבי ער. ולבי ער, היינו המקום של לבי, שהוא המלכות. קול דודי, היינו המקום שנקרא קול, שזה יעקב. דהיינו ז"א. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, הבאות למקום הזה שנקרא שמים, שהוא ז"א, כשהוא ביחוד עם הנוקבא, שהיא המלכות, ותיקום מעפר. דוויינו שחצא מן הגלות.

(סב) ויצחק כד בריך וכו': ויצחק כשברך את יעקב, אמר, ויתן לך האלקים מטל השמים. היינו משום שראה שיעקב יורש המקום ההוא שנקרא שמים. כי יעקב נעשה מרכבה לז"א הנקרא שמים. האלקים, זהו אמא עלאה, שהוא בינה, שהעטירה אותו בעטרת עליונות שיוזוג עם המלכה.

(סג) וכד מטי האי וכו': וכשמגיע הטל הזה לז"א, מצד צפון הוא נקפא, ומצד דרום הוא נמשך, עד שמגיע לכסא הכבוד, וכשמגיע לכסא הכבוד, שהוא המקום שנקרא ארץ, דהיינו מלכות, אז צד הצפון האוחז בו נקפא ונעשה שלג, ובו נברא העולם. ועל זה העירו הראשונים. עולם מאין נברא. משלג שמתחת כסא הכבוד.

(דפ"ר דף מ"ה ט"א י' ט"ב)

ארץ, כדין סטרא דצפון דאחיד ביה, אגליד ויתעביד שלג, וביה אתברי עלמא. וע"ד איתערו קמאי, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד. (סד) וע"ד בדינא לא קאים עלמא, עד דאתערו רחמי. פ. הה"ד, ו השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. דא רקיע, דביה תליין כל נהורין וכוכבייא. ודא צדיק, ז דאנגיד לון להאי אתר פ דכבוד. (סה) יום ליום יביע אומר, מאן יום ליום. דא שמיא ורקיע. ולילה ללילה יחיה דעת, האי אתרא דאיכרי י לילה אנגיד לגבריאל דאיכרי לילה. מאי דקביל מאתרא דאיכרי דעת. והוא הון יקר ונעים, דגניז ו דעתיה, בהאי אתרא דלילה. וגבריאל קביל מתמן, והוא דאקרי לילה, ואנגיד לתתאי רוח דעת ויראת ה'.

(סו) אין אומר ואין דברים, בגין דכלא בלחישו. בכל הארץ יצא קום, דא קו האמצעי, דאנגיד להאי ארץ. הדר פריש מאן שמים, דא שמש. (ק) והוא כחתן יוצא מחפתו, דא ה עטרה שעטרה לו אמו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (תהלים יט) לעיל אות נו. (פ) (שם) הקס"ז קמ. (ז) (שם) הקס"ז קמא. (ק) (שם) הקס"ז קמג ו"ח בראשית אות שמד ד' עז ט"ג תק"ח ד' קג ט"ג (שיר ג) ב"א שה ו"ח בראשית אות תרנא. (פ) (שם) הקס"ז קמג ו"ח בראשית אות תרנא. (ק) (שם) הקס"ז קמג ו"ח בראשית אות תרנא. (פ) (שם) הקס"ז קמג ו"ח בראשית אות תרנא. (ק) (שם) הקס"ז קמג ו"ח בראשית אות תרנא.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

זהו צדיק, שהוא יסוד ד"א, המשפיע אותם למקום זה הנקרא כבוד, שהוא המלכות.

(סה) יום ליום יביע אומר: שואל, מי הוא יום ליום. ומשיב, זהו שמים ורקיע. דהיינו ז"א שנקרא שמים, והיסוד שנקרא רקיע. ששניהם הם בחינת יום, וז"א יביע הנשפע אל היסוד. ולילה ללילה יחיה דעת. פרושו, המקום הזה שנקרא לילה, שהוא מלכות, ממשיך הנשפע לגבריאל שנקרא ג"כ לילה, להיותו רזינת השמאל שבמרכבת המלכות. ומו, שמקבל, הוא מהמקום שנקרא דעת. שה"ס הארת החכמה המושפעת על ידי הדעת. והוא הון יקר ונעים, שדעת ד"א גנו במקום שנקרא לילה, שהוא המלכות, וגבריאל מקבל משם ממלכות, שהוא ג"כ נקרא לילה, וממשיך לתחתונים רוח דעת ויראת ה'.

(סו) אין אומר ואין דברים: היינו משום שהכל הוא בלחש. דהיינו שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, שנבחק, שאינה נשמעת לתחתונים. בכל הארץ יצא קום. זה הוא קו האמצעי הממשיך אותה ארץ, שהיא המלכות. אח"כ מפרש הכתוב, מי הוא שמים, שזהו השמש

לכסא הכבוד, שהוא מלכות. וכשהחכמה נמשכת למלכות אז היא באה ג"כ אליה בתחילה בבחינת צפון ושמאל. כנ"ל בשמאל ד"א, ואז האיר נקפא בה (כמ"ש בזהר בראשית א' דף ר"צ ד"ה כתיב. ודף רמ"ז ד"ה ימא דקאפא ע"ג) וז"ש, כדין סטרא דצפון דאהיר ביה אנליד ויתעביד שלג, דהיינו כל עוד שאינה מתחברת עם הדרום. וז"ש, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד, שתחילת הבריאה נמשכת מהמצב הא' שבמלכות, שהאורות היו קצאים בה בסוד השלג. ואח"כ ע"י החיבור שלה עם הדרום, שה"ס החסדים, נשתכללה הבריאה ונגמרה, וז"ס עולם חסד יבנה. כמ"ש לפנינו.

(סד) וע"ד בדינא לא וכו': וע"כ, כיון שתחילת העולם נמשכת משלג שתחת כסא הכבוד, שה"ס הדין שבשמאל, אין העולם יכול לעמוד בדין, עד שנתעוררו הרחמים, שה"ס הקו האמצעי המשפיע לה חסד ורחמים. בסוד מצב ה' (ע"י בפלפ"ס אות פ"ח) ז"ש השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. וזהו הרקיע שבו תלויים כל האורות והכוכבים, (דפוי דף מ"ה ט"ב)

(סז) **ישיש כגבור לרוץ אורח**, לאנהרא לסיהרא ת מהו ישיש כגבור. בגין א דסטרא דגבורה איתער בההוא זמנא. (ס) מקצה השמים מוצאו, דא רישא דכולא. ותקופתו על קצותם, בגין דהוא מקיף לכולא, מבריה מן הקצה אל הקצה.

(סח) ואין נסתר מחמתו, היינו דכתיב (ח) אם יסתר איש במסתרים. תורת ה' תמימה, (כמד"א) (ח) ויעקב איש תם. משיבת נפש, (כמד"א, ב) נשבע ה' צבאות בנפשו. בגין דהוא אתקין לה על תיקונהא, ב ויתב בביתא דילה, וזן לה בכל ג מה דאצטריכא, וע"ד משיבת נפש.

(סט) עדות ה' נאמנה, דא אתרא דיוסף, דאקרי עדות. אמאי נאמנה. בגין דהוא אתרא דנהרא, דלא יכזבן מימיו. מחכימת פתי, אתרא דלית ליה ד דעתא הוא מחכים לה, בההוא חכמה זעירא דקבילית מניה ואוקמוה. ומני לה לפרנסא עלמא, ה ויהבא למאן דלית ליה זכותא מדיליה. (ע) פקודי ה', אינון דתליין מההיא דאתפקדן בידה כל גניזין דמלכא.

חלופי גרסאות

ת נ"א מאור (דפוסים ראשונים). א נ"א סיהרא (קראקא).
ב נ"א וישב (קראקא) נ"א וישיב (וינציא). ג נ"א ל"ג
מה (קראקא). ד נ"א לתתא (קראקא). ה נ"א ויהבה
(דפוסים ראשונים).

מסורת הזהר

(ט) (תהלים יט) הקסה"ז קמד. (ת) (ירמיה כג) נח קצד
ת"ז. תס"א ד. צד. תס"ט ד. קיד. (א) (בראשית כה)
לעיל אות כז. (ב) (ירמיה נא) בהשמטות ח"א ד'
רנח : ד"י. (ג) (תהלים יט) הקסה"ז קמד תק"ח ד'
סטז ט"ג קיט ט"ג לעיל תרומה אות גו. (ד) (שם)
תרומה תקעו.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

ה' צבאות. כי הוא ז"א, מתקן אותה, את המלכות, בתקוניה, ויושב בבית שלה, דהיינו שמשפיע לה כבחינתה. שה"ס חכמה הנקראת בית, בסו"ה, בחכמה יבנה בית, וזן אותה בכל מה שהיא צריכה. וע"כ היא **משיבת נפש**. (סט) **עדות ה' נאמנה** : היינו מקומו של יוסף, שהוא יסוד, שנקרא עדות. ולמה אומר נאמנה. הוא משום שהוא מקום הנהר שלא יכזבו מימיו. דהיינו שהוא מבחינת הזוג של או"א עלאין, שאינו נפסק לעולם. שהוא בעונה שזו"ן מלבישים את או"א עלאין. **מחכימת פתי**, שהוא ז"א, מחכים את המקום שאין לו דעת, דהיינו המלכות, שאין לה אלא ב' מוחין חכמה ובינה, וחסרה מוח הדעת (כמ"ש באדרא זוטא אות קפ"ג) והוא מחכים לה בחכמה הקטנה ההיא שמקבלת ממנו. שנו"כ נקראת המלכות חכמה תתאה. שה"ס חכמה קטנה. והעמידה. ופקד איתה לפרנס את העולם. והיא נותנת, למי שאין לו זכות משלו.

(ע) **פקודי ה'** : היינו אותם המצות התלויות

השמש. והיינו שאומר, לשמש שס אהל בהם. והוא כחותו יוצא מחיבתו. זו היא עטרה שעטרה לו אמו, דהיינו המוחין שמקבל מאמא, שהיא בינה. (ע"י) זהר תרומה אות קכ"ו ובהעלותך אות ג'.

(סז) **ישיש כגבור לרוץ אורח** : היינו להאיר אל הלבנה, שהיא המלכות. מהו ישיש כגבור. הוא משום שבעת ההיא התעורר צד הגבורה. **מקצה השמים מוצאו**, זהו ראש הכל, שהוא בינה, שהיא הראש והמוצא של ז"א ומלכות. **ותקופתו על גבותם**. היינו שהוא מקיף את הכל, מבריה מן הקצה אל הקצה. דהיינו מקצה השמים העליונים, שה"ס בינה נב"ל, עד הקצה התחתון, שהוא מלכות.

(סח) **ואין נסתר מחמתו** : היינו שכתוב, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו. **תורת ה' תמימה** הוא כש"א, ויעקב איש תם. כי התורה היא ז"א, שנקרא יעקב, וע"כ היא תמימה, כמו שיעקב הוא איש תם. **משיבת נפש**, הוא כש"א נשבע ה' צבאות בנפשו, נחיא מלכות, הנקראת נפשו של ז"א, הנק' (דפוס דף מ"ה ט"ב)

וע"ד ישרים, כד"א ח צדיק וישר הוא, וצדק איקרי הכי. משמחי לב, שמחה, דא כנסת ישראל. ואימתי היא בחדוה. בזמנא דאתחברת בלב השמים.
(עא) מצות ה' ברה, כדין אתעבידת מצוה ברה. בקדמיתא אקרי מצוה, השתא ו דשריא עלה תורה שבכתב, אקרי מצוה ברה. כד"א, ו ברה כחמה. וצדיק וצדק בשיקולא חדא.

(עב) מאירת עינים. ו עיני ה' ז המה משוטטים. מ"ט מאירת. ח בקדמיתא מארת, דכתיב ח יהי מארת ברקיע השמים, וכד האי רקיע השמים ו אנהיר לה, איהי מאירת דיר"ד איתוסף בה נהירו דצדיק, ופרישו דשלמא דיליה, כדין הוא ברבו סגייא. ואימתי היא ברה. כד אתכלילת דכר ונוקבא.
(עג) יראת ה' טהורה, שבחא דכנסת ישראל, דאיהי בדכיו. כד איהו אנהירו לה אנפין. עומדת לעד, דקיימא תדיר שור כ רם, ותקף על בנהא. אימתי. כד משפטי ה' מאתר דאמת נהרין בה. ו האי דכתיב, צדקו יחדו, כד אינון כחדא בהאי צדק, ונטלין שמא דילה, הה"ד ט צדקו יחדו. ואיהי שמא נ דיליה, משפטי ה'.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ח (דברים לב) תולדות פג. ו (שיר ו) ב"א רעו. ו נ"א מוסיף דתליא ושריא (קראקא). ז נ"א משוטטות (קראקא). ח נ"א בקדמיתא מצוה השתא דשריא על תורה שבכתב איקרי מאירת דכתיב יהי מאורות (קראקא). ט נ"א מנהר לה איהי מאירה (דפוסים ראשונים). י ה"ג הסלם נ"א הכי (חינצ'א) נ"א איהי (קראקא). נ"א הני (מונקאטש). כ נ"א דם (קראקא). ל נ"א תקף (דפוסים ראשונים). מ נ"א האי (דפוסים ראשונים). נ ה"ג. הסלם נ"א דלהון מצות (כל הדפוסים).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

אמר

מארת ברקיע השמים. וכשרקיע השמים הזה. שהוא יסוד דו"א. מאיר למלכות, היא מאירת עם י', שנתוספה בה הארת הצדיק, שהוא יסוד דו"א. הנקרא י', ופרשת השלום שלו. אז המלכות היא בגדלות רבה. ומתי היא ברה. היינו כשנכללים דכר ונוקבא. כנ"ל.
(עג) יראת ה' טהורה: היא שבח של כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בטהרה, כשהוא ז"א, מאיר לה פנים. עומדת לעד, היינו שהיא עומדת תמיד כחומה גבוהה וחזקה על בניה. מתי. הוא כאשר משפטי ה' מאירים בה ממקום אמת, שהוא ז"א הנקרא אמת, וזה שכתוב, צדקו יחדיו, היינו כשהם, ז"א ומלכות, יחד, בצדק הזה, שהוא שם המלכות, ושניהם לוקחים את השם שלה, שהוא צדק. ז"ש צדקו יחדיו. שהשם צדק סובב על שניהם. והיא המלכות, לוקחת השם שלה, שז"א נקרא משפט, והיינו משפטי ה'. שהשם משפט סובב על שניהם.

התלויות במלכות שנקדו בידיה כל אוצרות המלך. וע"כ אוה"כ ישרים, כמש"א, צדיק וישר הוא. וצדק, שהיא המלכות, נקראת כך, ישר. משמחי לב. שמחה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות הנקראת שמחה, ומתי היא בשמחה. הוא בזמן שמתחברת עם לב השמים, שהוא ז"א.

(עא) מצות ה' ברה: אז, כשהמלכות מתחברת בו"א, היא נעשית מצוה ברה. בתחילה היתה נקראת מצוה, ועתה שתורה שבכתב, שהוא ז"א שורה עליה, היא נקראת מצוה ברה. כמש"א, ברה כחמה. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם במשקל אחד.

(עב) מאירת עינים: הוא כמ"ע עיני ה' המה משוטטים. שה"ס החכמה, הנקראת עינים. שואל, מה הטעם שהיא מאירת עינים. ומשיב, בתחילה כתוב על המלכות מארת, חסר ו', שמורה לשון קללה, שכתוב, יהי (דפויי דף מ"ה ט"ב)

(עד) ד"א פקודי ה', נצח והוד, דאינון למודי ה', משמחי לב, דא אתרוג, דדמיא ללב. מצות ה', דא אתרוג. *) יראת ה', כד"א י אשה יראת ה' היא תתהלל. מ"ט. בגין דאיהי טהורה. משפטי ה' אמת, אלן שית בנין, דכלילן ביעקב, דאקרי משפט, והוא אמת. צדקו יחדיו, ביחודא שלימא ביראת ה', דהיא טהורה.

עה) ה הנחמדים מזהב ומפז רב, מסטרא דזהב, דא שבחא דיצחק. כמד"א, ה שמאלו תחת לראשי. ומפז, דא אברהם, ודא ימינו תחבקני. רב, דא יעקב. ומתוקים מדבש, ה דבש דא תמר, דכליל דכר ונוקבא. בג"כ אימתי אינון מתוקים. כד אתחברו, ונפיק מנייהו דבש.

עו) ונופת צופים, כד"א ה נופת תטופנה שפתותיך כלה. צופים, ע בגין דכל מאן דבעי למצפי ולאסתכלא בהאי מראה. מסתכל. כד"א ה צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר. ודאי האי אתרא, אקרי פתחא דמהימנותא. וכתב, ה ואראה מראות אלהים. מכאן ולעילא לית רשו לאסתכלא. ועל דא מינה ינקין אינון למודי ה', דאיקרין צופים, כמד"א ונופת צופים.

עז) ד"א צופים, אלן למודי ה', ה דנהרין בה, ומתמן ינקין נביאין. בר ממשה, דאסתלק לעילא. ז ובההוא זמנא דכלילן כלהו בחד, אינון נחמדים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט ג"א ל"ג דבש (דפוסים ראשונים). פ ג"א בג"כ (קראקא). פ בדפויי כתוב כאן (בבלי לא גל) והוא ר"ת בנוסחאות כתיי לא גרסין ליה. ז ג"א ומההוא (קראקא).

י) (משלי לא) חיי שרה יו. כ) (תהלים יט) גח רסת. ז) (שיר ח) ב"א רפא רנ"ו תי"ג ד' כו: ז"ח תולדות אות כט ד' נא ט"ג סו ט"ב. ח) (שם ד) ז"ח ויצא אות סח. ט) (יחזקאל לג). ט) (שם) וירא קצו בא ססט לציל יתרו שיג תק"ח ד' צד ט"ג קי ט"ד.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

מדכר ונוקבא, שה"ס ז"א ומלכות. ומשום זה, מתי הם מתוקים. הוא כשנתחברו, ויוצא מהם דבש. שה"ס הארת חכמה.

עו) ונופת צופים: הוא כש"א נופת תטופנה שפתותיך כלה. שהיא המלכות. ונקרא צופים, משום, שכל מי שרוצה להביט ולהסתכל במראה הזה, שהיא המלכות, כשהיא בבחינת חכמה הנקראת ראה, מסתכל. כש"א, צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר. ודאי שהמקום הזה, מלכות, נקרא פתח האמונה. וכתוב, ואראה מראות אלקים שה"ס מלכות. מכאן ולמעלה אין רשות להסתכל. וע"כ יונקים ממנה אלו למודי ה', דהיינו הנביאים הנקראים צופים. כמש"א ונופת צופים.

עז) ד"א צופים אלן זכר: פירוש אחר. צופים, הם למודי ה', שהם נצח והוד, המאירים בה, במלכות. ומשם מנו"ה, יונקים הנביאים

(עד) ד"א פקודי ה' זכר: פירוש אחר. פקודי ה', הם נצח והוד, שהם נקראים למודי ה'. משמחי לב, זהו אתרוג הדומה ללב, שנצח והוד משמחים אותו בהשפעתם. מצות ה', זהו אתרוג, שהוא עטרת יסוד. יראת ה', הוא כמו שאתה אומר, אשה יראת ה' היא תתהלל. דהיינו המלכות. מהו הטעם תתהלל. מפני שהיא טהורה. משפטי ה' אמת, אלו הם ששה בנימ, חגית נה"י, הכלולים ביעקב, שהוא ת"ת. הנקרא משפט, והוא נקרא אמת. צדקו יחדיו, היינו ביחוד השלם ביראת ה', שהיא טהורה.

עה) הנחמדים מזהב ומפז רב: מצד זהב, שהוא שמאל, הוא שבחו של יצחק, כמש"א שמאלו תחת לראשי. ומפז, זהו אברהם. וזהו, ימינו תחבקני. רב, זהו יעקב. ומתוקים מדבש, דבש, זה הוא תמר, הכלול (דפויי דף מ"ה ט"ב י) ט"ג)

עח) ד"א יראת ה' טהורה עומדת לעד. ת"ח, אי ב"ג אשתדל בקדמיתא בהאי אתרא דאיכרי יראת ה', כדין ק אורייתיה עומדת לעד. מ"ט. בגין דיעול מכאן למהימנותא, מהאי פתחא דכולא. וכד דחיל מהאי אתרא, אתרברבא האי אתרא, ויתבא בנהירו עם מלכא, בגין דאפיקת ברא טבא לעלמא.

עט) וע"ד אמר שלמה, ט סוף דבר הכל נשמע ט את האלהים ירא. האי סוף, סוף דדרגין. סמך רבתא, דהאי אתר סמך אקרי. מדאתת אתתא, אתא סמך, דכתיב ט ויסגור בשר תחתנה. ואימתי היא בשלימו וברבו סג. כד ב"ג דחיל מינה בקדמיתא, ולבתר עביד פקודי ט אבוי. פ) הה"ד ט את האלהים ירא ואת מצותיו שמור. וע"ד כתיב, ט איש אמו ואביו תיראו. אקדים אימא ביראה בקדמיתא. ואת מצותיו שמור, מצות ה'. מאן עביד שמא קדישא לעילא. מאן דעביד דא. הה"ד כי זה כל האדם, וכדין אשתלים האדם לעילא.

פא) פתח ואמר, ט ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', א לחברא יראה בקב"ה. בני ומלך, לאמשכא נהירו מאימא עילאה, דאיכרי מלך. להאי ג ברא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים יט) קדושים יא. ט) (קהלת יב) פקודי שם לעיל פרשת יתרו אות קצד. פ) (בראשית ב) ב"א רעז ו"ח ד' נה ט"ג. צ) (קהלת יב) לעיל אות עט. ק) (ויקרא יט) הקסה"ו עה קדושים כו ת"ז תס"ד ד' צה. ו) (משלי כד).

ק נ"א אורייתא (דפוסים ראשונים). ר נ"א ויתבעא (מונקאטש בסוגריים). ש נ"א ל"ג מן את האלקים עד את האלקים באות פ' (קראקא). ת נ"א אבות (וויניצא). א נ"א ל"ג לחברא (קראקא). ב נ"א בראין (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

מקודם לכן, לא כתוב פ' בתורה. ומתי היא המלכות, בשלמות ובגדלות רבה. הוא כשהאדם ירא ממנה מן המלכות, שה"ט אמו, בתחילה, ואח"כ עושה מצות אביו, דהיינו אביו שבשמים שהוא ז"א.

פ) הה"ד את האלקים וכו': ז"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור. וע"כ כתוב, איש אמו ואביו תיראו, הקדים אמו תחילה, שהיא מלכות, ביראה, ואת מצותיו שמור. היינו מצות ה', שהוא אביו. מי עושה את השם הקדוש למעלה. מי שעושה זה, ז"ש, כי זה כל האדם. כי אז נשלם האדם למעלה.

פא) פתח ואמר ירא וכו': פו"א ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', היינו לחבר היראה בהקב"ה דהיינו לחבר המלכות הנקראת יראה, בה' שהוא ז"א. בני ומלך, היינו להמשיך האור מאמא עלאה, שהיא בינה הנקראת מלך. אל בן הבכור הזה, שהוא ז"א להכנס ממטה למעלה. כלומר, שז"א יעלה וילביש

הנביאים. חוץ ממה, שנסתלק למעלה, לדעת. ובעת ההיא שכלולים כולם באחד, במלכות, הם נחמדים.

עח) ד"א יראת ה' וכו': פירוש אחר. יראת ה' טהורה עומדת לעד. בוא וראה, אם אדם משתדל תחילה במקום הזה שנקרא יראת ה'. אז תורתו עומדת לעד, מה הטעם. הוא משום שמכאן, יבא לאמונה, ממלכות זו, שהיא פתח לכל, וכשהיא מתירא מהמקום הזה, שהוא מלכות, מתגדל המקום הזה, ויושבת באור עם המלך, שהוא ז"א, משום שהוציאה לעולם, בן טוב.

עט) וע"ד אמר שלמה וכו': וע"כ אמר שלמה סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא. סוף. הזה היא סוף של המדרגות, דהיינו המלכות, הוא בס' גדולה. כי המלה סוף כ... בה בס' גדולה. משום שאיתו מקום, שהוא המלכות, נקראת סמך. משעה שבאה האשה באה ה'. שכתוב, ויסגור בשר תחתנה. כי (דפוס דף מ"ה ט"ג)

בוכרא, למיעל מתתא לעילא. דבר אחר בני ומלך, תמשיך נהירו מברא לברתא, דאיקריא מלך.

(פב) ועם שונים אל תתערב, דלא ישנה מסדרא דמהימנותא. דהא בקדמיתא בעי לאשתדלא בהאי יראה, דאיהי פתחא דכולא. ולבתר בתורה דבכתב, דאיהי לעילא. בגין דכל ב"נ דלא דחיל חטאה, לית ליה רשו למיעל להאי פתחא דמהימנותא. כיון דמהאי פתחא דחיין ליה, מכלא דחיין ליה, דלית ליה במאי דיעול לכולא, הה"ד (ט) זה השער לה.

(פג) וע"ד איתערו קדמאי, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך, דאקרי כבוד אל.

(פד) ואם ב"נ לא דחיל מינה, איהי מיסרת ליה, דאתמנת לייסרא בני נשא. הה"ד, (ט) ודרך חיים תוכחת מוסר. מאן הוא דרך לאילנא דחייא. ההוא דאתמנא על עלמא, לייסרא בני נשא, דלא יטעיין מאורחיה.

(פה) ועם כל דא, בעי לקשרא לה לעילא, בגין דאתקריא גופא, ד ובעייא נשמתא. ונדב ואביהו, על דלא ה קשירו לה, ונטלו מינה נשמתא, נטלת (*) נשמתהו, וגופא דילהון קיים, כגוונא דעבדו. וישימו עליה קטרת. (פו) בגין דלית לה מדילה, חיים כלום. ועץ החיים יהיב בה, חיים. בג"כ איהי גופא. יעקב, נשמתא. עתיקא, נשמתא לנשמתא.

חלופי גרסאות

ג נ"א הה"ד ודרך חיים תוכחות מוסר ול"ג דלא יטעיין מאורחיה (קראקא). ד נ"א ובעיאי (מונקאטש בסוגריים). ה נ"א קשיטו (דפוסים ראשונים). ו נ"א כלום חיים (דפוסים ראשונים). ז ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים. נ"א ל"ב חיים (דפוסים ראשונים).

מסורת הזהר

(ט) (תהלים קיח) הקסה"ז ככ ז"ח נח אות לג תנ"ח
ד' צד ט"א קג ט"א. (ת) (משלי ו) וישב רכד ז"ח
ד' פה ט"א.

ביאור המזמור השמים מספרים

(פד) ואם ב"נ לא וכו': ואם אדם אינו מתירא ממנה, מן המלכות, היא מיסרת אותו. כי נפקדה ליסר בני אדם. ז"ש ודרך חיים תוכחת מוסר. מה היא הדרך לעץ החיים, היא אותה שנפקדה על העולם ליסר בני אדם. שלא יסורו מדרכו.

(פה) ועם כל דא וכו': ועם כל זה. צריכים לקשר אותה למעלה, ב"א. משום שהיא, המלכות, נקראת גוף, וצריכה נשמה. ונדב ואביהו, משום שלא קשרו אותה למעלה, ולקחו ממנה הנשמה לקחה מהם הנשמה, והגוף נשאר קיים כמו שהם עשו. וישימו עליה קטרת. ולא קשרוה למעלה.

(פו) בגין דלית לה וכו': משום שאין לה חיים משלה כלום, ועץ החיים, שהוא ז"א, נותן

הסולם

מאמר

וילביש את הבינה מחטה למעלה. פירוש אחר. בני ומלך, היינו שתמשוך אור מן הבן, שהוא ז"א, לבת, שהיא המלכות, שנקראת, מלך.

(פב) ועם שונים אל תתערב: היינו שלא ישנה מסדר האמונה. כי מתחילה צריכים להשתדל ביראה הוה, שהיא המלכות, שהיא פתח לכל. ואח"כ בתורה שבכתב, דהיינו ז"א, שהוא למעלה. משום, שכל אדם שאינו ירא חטא, אין לו רשות להכנס לפתח האמונה הוה שהוא המלכות. וכיון שדוחים אותו מהפתח הזה, דוחים אותו מכל, כי אין לו פתח במה שיכנס לכל. זה שכתוב, זה השער לה.

(פג) וע"ד איתערו קדמאי וכו': ועל מה העירו הראשונים. כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. כי החכמה יושבת על כנה אשר נטעה ימינך, שהוא היראה הנקראת כבוד אל.

(דפו"י דף מ"ה ט"ג *) ט"ד

(פו) ופנחס דיהב שלום בארץ. חיים בארץ. איתוסף ליה נשמתא, ונהרא ליה אנפהא, בגין דאתער חיים לקבלה, וע"ד באור פני מלך. כד האי מלך דלתתא, נהירא אנפהא, חיים אתדבקו בה.

(פח) ד"א א באור פני מלך חיים, דא יעקב, חיים, דאתיין ליה מאימא. ובגין פינחס אתקיים עלמא, דחיבר ברית בלילה. ה"ה"ד. א אם לא בריתי יומם ולילה. מ"ט יומם. דאתחברת מ"ם סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי. חוקות שמים וארץ לא שמתי, אלין חוקות דקביעין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו. ואימתי יתקיימו. כד צדקו יחדו.

(פט) גם עבדך נזהר בהם, מלמיטעי בתיקוני דמלכא. דהא בכל לילי אשתדל בהו, לחברא לון כחדא. ה"ה"ד. א חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילן מכולם, יתחברון בהאי צדק. (צ) ו כדין כד מזדווגין, אינון נטרין דלא יתקרב למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין מ לה שמירה נ להאי סופא דדרגין דאיהו עקב, כדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא כתיב, ד עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, יתבה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שם טז) ויחי קנ. ב (ירמיה לג) ב"א רטו. ח נ"א ההוא דכתיב (דפוסים ראשונים). ט נ"א דלא (תהלים קיט) לך קלד. ד (משלי כב) נשא קלי. א אתחברת (דפוסים ראשונים). נ"א דהא אתחברת (חינציא בטוגריים). י למיטעם מתיקוי (דפוסים ראשונים). נ"א מתיקוני (מונקאטש). כ נ"א וכדי (דפוסים ראשונים). ל נ"א יקרא (קראקא). מ נ"א ל"ג לה (דפוסים ראשונים). י נ"א שמירה להאי (חינציא מונקאטש). נ"א מוסיף להאי שמירה ס"פא שמירא (קראקא).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

מאיר בלילה, שהיא המלכות. ואם לא זה, הברית, חוקות שמים וארץ לא שמתי, היינו החוקות האלו, דהיינו המוחין, הקבועים בחוקות התורה הזו, שהיא ז"א, לא יתקיימו. ומתי מתקיימים. כשצדקו יחדיו, דהיינו, בעת שז"א ומלכות הם בזווג יחדיו, ע"י הברית. (פט) גם עבדך נזהר בהם: היינו, נזהר מלמעטות בתקוני המלך. כי בכל לילה השתדל בהם לחבר אותם יחד. ז"ש חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. שהמשפטים, שהם היינו הספירות דז"א, שנקרא משפט, שהם נחמדים וכלולים מכולם, מכל הספירות דז"א, יתחברו בצדק הזה, שהוא המלכות.

(צ) וכדין כד מזדווגין וכו': ואז, כשז"א ומלכות, מזדווגים, הם שומרים שלא יתקרב למקדש, שהוא המלכות, ערל וטמא. והיינו, בשמירה. וכשהם שומרים אותה, שמירה, לסוף המדרגות הזה, שהוא עקב, דהיינו המלכות

נותן בה חיים. משום זה היא, המלכות, היא גוף. יעקב, שהוא ז"א, הוא נשמה. עתיקא, שהוא בינה, הוא נשמה לנשמה.

(פו) ופנחס דיהב שלום וכו': ופנחס שעשה שלום בארץ, והמשיך חיים בארץ, שהיא המלכות. נתוספה לו נשמה, והמלכות האירה פנים אליו, משום שעורר החיים כנגדו. וע"כ באור פני מלך, היינו, כשמלך זה שלמטה, שהוא המלכות, פניה מאירים, חיים, החיים מז"א נתדבקו בה.

(פח) ד"א באור פני וכו': פירוש אחר. באור פני מלך חיים. זהו יעקב, דהיינו ז"א, שנקרא מלך. חיים, היינו שהחיים באים לו מאמא, שהוא בינה. ובשביל פנחס נתקיים העולם, שחבר ברית, שהוא יסוד, בלילה, שהוא מלכות. ז"ש, אם לא בריתי יומם ולילה, מה הטעם שכתוב יומם. הוא משום שנתחברה ב סתומה, שהיא בינה, ביום, שהוא ז"א, והוא (דפויי דף מ"ה ט"ד)

יראת ה'. ענוה: כמא דאתמר (ה) והאיש משה ענו מאד. ואיקרי (ו) איש האלהים. וכתוב (ז) וענותך תרבני.
 (צא) (ז) וכתוב, (ח) ראשית חכמה יראת ה'. בגין דברישא בעי למדחל מינה, ולבתר לסלקא בחכמה. ד"א ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישא לתתאי, נקטא שמא "דעילאה. וע"ד אקרי עטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא, ליחדא רישא בסופא, ובחד שמא אתכלילת. (צב) ד"א (ט) בשמרם עקב רב, אינון משפטים נטרין להאי עקב רב, פ דהא יעקב, מאריה דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערו בההוא צ דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע כריען, לבטלא שבע רישי דחויא, דלא יקרב למקדשא. (צג) גם מזדים פ חשוך עבדד, זדים: דא נחש ר דרכיב עליה ט סמאל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (במדבר יב) תוריע קט. (ו) (דברים לג) וישב רפב. (ז) (תהלים יח). (ח) (שם קיא) הקסה"ו קכ ז"ח בראשית אות שלא תס. (ט) (תהלים יט).
 ט נ"א דכתיב (קראקא). ע נ"א דעלאי (קראקא). פ נ"א דא (מונקאטש). צ ה"ג הסלם נ"א עקב (דפוסים ראשונים) נ"א דרב אחא בר יעקב (מונקאטש במרובעים בשם ספר מג"ע אופן קצב). ק נ"א ל"ג מן חשוך עבדד עד חשוך עבדך (קראקא). ר נ"א ורכיב (חינצא). ש ה"ג הסלם נ"א ל"ג סמאל (דפוסים ראשונים).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

המלכות שהיא בסוף הספירות, אז היא רב, כי היא מתחברת למעלה עם ז"א. ועל זה כתוב, עקב ענוה יראת ה' דהיינו כדי לזכות בעקב, שהוא ענוה, דהיינו המלכות, ניתנה יראת ה'. שני יראה זוכים לענוה. הרי שהמלכות נקראת עקב. ענוה, היא מלכות, כמו שלמדנו, והאיש משה ענו מאד, ונקרא איש האלקים. דהיינו בעלה של המלכות הנקראת אלקים. וע"כ, כיון שהדבר נקרא ענו, נקראת הנוקבא ענוה. וכתוב, וענותך תרבני, שפירושו, הענוה של הקב"ה, שהיא המלכות.
 (צא) וכתוב ראשית חכמה וגו': וכתוב, ראשית חכמה יראת ה'. שפירושו גם כן, כדי לזכות בחכמה ניתנה יראת ה'. כנ"ל בעקב ענוה יראת ה'. משום שבתחילה צריכים לירא ממנה, מפני המלכות, ואח"כ מתעלים לחכמה. פירוש אחר, ראשית חכמה יראת ה', זו היא יראה עליונה, נאהיא בינה, ומשום שהיא ראש לתחתונים לקחה השם של העליון. ועל זה נקרא עטרת בשם כתר עליון הסתור מכל, כדי ליחד הראש בסוף, ובשם אחד נכללה. עם הראש.
 פירוש. נודע שהחכמה העליונה נסתמה בא"א. והחכמה המאירה באצילות היא רק מבינה שחורה לחכמה, הנקראת חכמה דל"ב שבילין (כמ"ש בפלפא"ס אות מ"ד ע"ש) (דפ"י דף מ"ה ט"ד)

ז"ש ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עילאה, שהיא בינה. ופירוש הכתוב הוא, שהבינה, שהיא יראה עילאה, נקראת ראשית חכמה. ובגין דהיא רישא לתתאי, ומשום שהבינה היא הראש המשפיע חכמה לתחתונים, משום שהחכמה נסתמה, נקטא שמא דעילאה, לקחה השם ראשית חכמה השיך לעליון ממנה, שהוא חכמה ממש, אע"פ שהיא רק בינה. ומביא דוגמא, וע"ד אקרי עטרת בשמא דכתרא וכו'. ועל דרך זה, נקראת גם עטרת, שהיא המלכות, בשם כתר. והוא מטעם ליחדא רישא בסופא, שצריכים ליחד ראש הספירות שהוא כתר בסוף הספירות, שהוא מלכות. וע"כ ובחד שמא אתכלילת, נכללה המלכות בשם אחד עם הכתר. כי עטרת פירושו כתר.
 (צב) ד"א בשמרם עקב רב וכו': פירוש אחר. בשמרם עקב רב. הם המשפטים, שהם ז"א, השומרים עקב רב זה, שהוא המלכות. כי יעקב, נהוא ז"א, שהוא בעל הבית, דהיינו בעלה של המלכות הנקראת בית, הוא שומר הבית. והרי העירו באותו שלקח אומנותו של יעקב, דהיינו רב אחא בר יעקב, שכרע שבע כריעות וביטל שבעה ראשים של הנחש, דהיינו ז' ספירות דטומאה שלו, שלא יקרב אל המקדש. שהוא המלכות, לינק ממנה.
 (צג) גם מזדים חשוך עבדד: זדים, זה

חשוך עבדך, ת כגון ההוא עבדא דכל מפתחן דמאריה בידיה, אמר דהיא בחשוכא א וטלימותא, בגין אינון זדים דשלטו בעלמא, וגרמו מיתה. וזמני פגימא סיהרא, ושלטי חויא.

צד) ודוד הוה בעי רחמין על דא, ב ואמר אל ימשלו בי אז איתם, דלא ישלוט באתריה. לנטרא ההוא עקב, על ידא דיעקב, דאקרי רב, ברא בוכרא. דלית לך בעלמא ג דאתגבר לקבליה דהאי נחש, כוותיה דיעקב, ואעדי יתיה מאחסנתיה, בגין דהוא מאריה דביתא, דלא יסאב ביתיה.

צה) כיון דלא ישלוט, כדין, אז איתם. אז: אליף, נהירו דעתיקא. זיין, שבע דרגין דכלילן ביעקב. כיון דכל האי אתחבר, כדין אהיה תם. דהכי אקרי מכתם, מך ותם. מך: בגין דלית לה נזורא ד מדילה. תם: כד סיהרא באשלמותא, ונהרא בנהירין עילאין, כדין תם. וע"ד מכתם לדוד.

צו) אימתי. כד אתנטירת סיהרא. הה"ד, ט שמרני אל כי חסיתי בך. מאי חסיתי. כד"א י חסיה נפש"י.

צז) מ"ט שמרני אל. סטרא דאברהם בעא לאתערא, דינהיר חסד עילאה, לחסדי דוד הנאמנים. הה"ד, ט וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד: דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שם טז.) י) (שם נז.) כ) (שם קג) נשא קלה. ת נ"א בגין (קראקא). א נ"א ושלמיתא (קראקא). ב ה"ג ברפוס מונקאטש נ"א ל"ג ואמר אל ימשלו בי אז איתם (כל הדפוסים). ג נוסח אחר דאיתחכם (קראקא). ד נוסח אחר מדיליה (קראקא).

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

הוא אותיות א' ז' הא', הוא אור עתיקא, דהיינו אור, ג' ספירות ראשונות כח"ב. הו', היא ז' מדרגות, חג"ת נהי"מ, הכלולות ביעקב, שהוא ז"א. כיון שכל זה מתחבר להאיר במלכות, אז אהיה תם. דהיינו איתם. כי המלכות כך נקראת, מכתם. שהוא אותיות מך תם. מך נקראת, משום שאין לה מעצמה כלום. והיא עניה. תם נקראת, כשהלבנה שהיא המלכות היא בשלמות, ומאירה באורות העליונים, אז נקראת תם. ועל זה כתוב מכתם לדוד. שדוד הוא המלכות הנקראת מכתם.

צו) אימתי. כד אתנטירת וכו': מתי נקראת המלכות מכתם. כשהלבנה, שהיא המלכות, נשמרת מז"א, ז"ש שמרני אל כי חסיתי בך. מהו חסיתי. הוא לשון חוסן, כש"א בך חסיה נפשי.

צז) מ"ט שמרני אל וכו': שואל, למה כתוב שמרני אל. ולא שט אחר. ומשי"ה, כי הצד של אברהם שהוא צד החסד, צריכים לעורר, שיאיר חסד עליון לחסדי דוד הנאמנים שהוא

זהו הנחש שסמאל רכוב עליו, שפתח לחזה בעצה"ד (כמ"ש בזהר בראשית א' אות תל"ח). חשוך עבדך, דהיינו שאיתו העבד שכל מפתחות אדונו בידו, דהיינו מטטרון, אמר, שהיא, המלכות, בחושך ועושק, משום אלו זדים דהיינו סמאל והנחש, ששולטים בעולם וגורמים מיתה. ולפעמים נפגמת הלבנה, שהיא המלכות, והנחש שולט.

צד) ודוד הוה בעי וכו': ודוד היה מבקש רחמים על זה, ואמר, אל ימשלו בי אז איתם. שהנחש לא ישלוט במקומו, שהיא מלכות. לשמור העקב ההוא, שהוא מלכות, על ידי יעקב, שהוא ז"א, הנקרא רב, בן בכור. כי אין לך בעולם מי שהתגבר כנגד הנחש הזה כמו יעקב, שהסיר אותו מנחלתו, שהוא מלכות, משום שהוא בעלה של הבית, שהוא מלכות, הסיר אותו, כדי שלא יטמא ביתו.

צה) כיון דלא ישלוט וכו': כיון שהנחש לא ישלוט, אז נאמר אז איתם. אז (דפ"י דף מ"ה ט"ד)

אברהם. דנקיט מעולם עילאה נהירו וחיים, ויהיב לעולם בתראה, הה"ד, ועד עולם על יריאיו. הוא עולם בתראה *) דתליא ביה יראה.
 צח) וכדין, וצדקתו דא עולם בתראה, דאקרי צדק. לבני בנים, דינקא למשריתא דאיקרון בני בנים. דהא שית עילאין דנהרין לה, איקרון בנים. כמד"א ^ה בני אמי נחרו בי. וכתביב ^ה אם הבנים שמחה. ואלין דסחרי האי עולם בתראה, איקרון בני בנים. אימתי. כד נטרי קיומיה. הה"ד, ^ה לשומרי בריתו. צט) ת"ח, בגין דהני בני בנים, לא נטרו קיומיה כקדמיתא, וזבינו ^ו ליה לארע. נוכראה, אתגזר עליהון עונשא.

ק) ודא בעא משה, כד חמא דיתעביד דינא באינון עשרה. ^ז הרוגי מלכות. ^ח ואן הוא אורייתא ^ט דילהון. א"ל, חזור לאחורך, לאינון דשראן אחורי משכנא, דזבינו ^י להאי צדיק. אמר ליה, ומאי שנא באלין גופין. א"ל, כך עלה במחשבה, ולית דיכול לאדבקא.

קא) וע"ד אשתדל דוד, לברכא להאי אתרא, דאתי מניה נהירו. ואמר ^{טו} ה' זכרנו יברך, דא צדיק. יברך את בית ישראל, האי צדיק יברך את בית

חלופי גרסאות

ח נ"א דירתא דתליא ביראה (קראקא). ו נ"א ל"ג ליה (קראקא) נ"א לה (חניצא). ז נ"א ל"ג הרוגי מלכות (דפוסים ראשונים). ח ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ומאן (דפוסים ראשונים). ט ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דילהון (דפוסים ראשונים). י נ"א מוסיף להאי הוא צדיק (קראקא).

מסורת זוהר

ה) (שיר א) ב"א קיב תוריע סב ו"ח ד' סט ס"ד ע ס"ב. ט) (תהלים קיג) ויצא קמח רל רלד שצה ויחי קעז בהשמטות ח"א ד' רנט. ד"י. יתרו שנו שצד ויקרא רנ רנו שמו ת"ז תס"ט ד' ק"י תק"ח ד' צט ס"ד. ג) (שם קג. ט) (תהלים קטו) ויחי תצד להלן קה.

ביאור המזמור השמים מספרים

צט) ת"ח בגין דהני וכו': בוא וראה. משום שבני בנים אלו לא שמרו מצותיו בתחילה, ומכרו את יוסף אחיהם, לארץ נכריה, גזר עליהם עונש.

ק) ודא בעא משה וכו': וזה שבקש משה, כשראה את הדין שיהיה נעשה בעשרת הרוגי מלכות האלו. שאל, ואיפוא היא התורה שלהם. א"ל הקב"ה, חזור לאחורך, היינו לאלו השורים אחורי המשכן שהוא המלכות, דהיינו השבטים, שמכרו את הצדיק הזה. אל משה, ולמה באלו הגופים. שהם קדושי עליון. א"ל הקב"ה, כך עלה במחשבה. ואין מי שיכול להשיג ת.

קא) וע"ד אשתדל דוד וכו': וע"ז השתדל דוד לברך למקום הזה שהוא יסוד. ואמר ה' זכרנו יברך. היינו שיברך את הצדיק, שהוא יסוד. יברך את בית ישראל, היינו שהצדיק הזה יברך את

הסולם

מאמר

שהוא מלכות. ז"ש, וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד, זה אברהם, שלוקח מהעולם העליון שהוא בינה, אור וחיים, ונותן לעולם התחתון, שהוא מלכות. ז"ש, ועד עולם על יריאיו. הוא העולם התחתון, מלכות, שיראה תלויה בו.

צח) וכדין וצדקתו דא וכו': ואן, וצדקתו לבני בנים. וצדקתו, זה הוא העולם התחתון, שהוא מלכות, הנקרא צדק. לבני בנים, היינו שהיא מניקה למחנות, הנקראות בני בנים. ומפרש. כי שש הספירות העליונות המאירות לה, שהם חג"ת נה"י, נקראים בנים. כש"א, בני אמי נחרו בי, שפירושן הבנים הנ"ל. וכן כתוב, אם הבנים שמחה, שהם הבונים האלו. ואלו י"ב שבטים המקיפים העולם הזה האחרון, שהוא המלכות. שהם כללות נשמות ישראל, נקראים בני בנים. מתי, היינו, כשהם שומרים בריתו. ז"ש, לשומרי בריתו.

(דפ"י דף מ"ה ס"ד *) דף מ"ו ט"א)

ישראל. יברך את בית אהרן, סטרא דחסד דאית כ בה, דאקרי בית אהרן, כד אתחברת לחסד. הה"ד, ויקח אהרן את אלישב"ע בת עמינדב, דאתחברת לאל. (קב) יברך יראי ה', אלין יתבי משכנא, דשארן בהאי יראה. הקטנים עם הגדולים, כד"א (ג) חיות קטנות עם גדולות. חיות קטנות, כל אינון רברבן דנפקו מאינון בני בנים, כד"א, (ז) כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, אינון שבטין. (קג) וע"ד, כל דעבר על פקודיאי, יהיב אגרא בקע לגלגולת, למהוי כופר לההוא נפשו, ויתפשט ז מנה נהירו, כד אתחבר ימינא כסף ח לגבה. וע"ד יברך את בית אהרן, כד אתוסף בה ברכתא, ואתער ימינא לגבה, בההוא כסף, כדין ברכתא דילה נגיד ח באינון דדחלין מינה. (קד) ת"ח, כל ב"נ דתב בתיובתא קמי מאריה, ודחיל כל יומא מההוא חובה דעבד. קב"ה מחיל * ליה, ולא גבי ח מניה. דהא אחוי דיוסף, דחילו סגי נפל עליהו, כד חזו דאסתלק אבוהון לעילא, וחזו גרמייהו בגלותא על ההוא חובא, עד דאמר להו יוסף, (ק) אל תיראו. לא תדחלו ודאי מעונשא בהאי זמנא, כי התחת אלהים אני. ודאי אסתלקנא לעילא ח מההוא אתרא. ודרגא דילי ינהיר, ז לסטר בי דינא, לאנהרא ק לכו, דאתון תחות ההוא אתרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שמות ו) בשלח קכא. (פ) (תהלים קד) ב"ב קכח. כ ג"א ביה (דפוסים ראשונים). ז ג"א מניה (קראקא). (ז) (במדבר ב) ויחי תשעג. (ק) (בראשית ג). מ ג"א לגביה (דפוסים ראשונים). נ ג"א ויתער (קראקא). ס דאינון דחילין (דפוסים ראשונים). ע ג"א מינה דהא אחוי (קראקא). פ ה"ג דפוס מונקאטש ג"א בההוא (דפוסים ראשונים). צ ה"ג דפוס מונקאטש כמרוכעים ג"א לסתרא (חיניציא) ג"א לאתרא (קראקא). ק נוסח אחר לא גרסינן לכו (קראקא).

מאמר

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

העובר על הפקודים נותן שכר, בקע לגלגלת. שיהיה כפר לנפשו ההיא, דהיינו המלכות, ויתפשט ממנה האור, בשעה שנתחברת לה הימין, שה"ס הכסף שנותן, דהיינו חסדים. וע"כ יברך את בית אהרן כי המלכות נקראת בית אהרן, בשעה שנתוספו בה ברכות, והימין שהוא חסד, נתעורר אליה באותו הכסף, מחצית השקל, או, נמשכות ברכותיה באלו היראים מפניה.

(קד) ת"ח כל ב"נ וכו': בוא וראה, כל אדם החוזר בתשובה לפני אדוניו. והוא מתירא בכל יום מאותו עון שעשה, הקב"ה מוחל לו, ואינו נפרע ממנו. כי אחי יוסף יראה גדולה נפלה עליהם כשראו שאביהם נסתלק למעלה, וראו עצמם בגלות על אותו עון, עד שאמר להם יוסף, אל תראו. ודאי אל תפחדו מעונש בעת ההיא, כי התחת אלקים אני, ודאי הסתלקתי למעלה ממקום הזה שנקרא אלקים שהוא

את בית ישראל, שהוא המלכות. יברך את בית אהרן, היינו המלכות מצד החסד שיש בה, כי נקראת בית אהרן, כשהיא מתחברת בחסד. שה"ס אהרן, מצד שהוא כהן שמדתו חסד. ויש, ויקח אהרן את אלישב"ע בת עמינדב, שה"ס המלכות, הנקראת אלישב"ע שהיא אותיות אל שבע. משום ששב"ע שהיא המלכות נתחברת לשם א"ל, שהוא חסד.

(קב) יברך יראי ה': אלו הם היושבים במשכן שהם י"ב השבטים, השורים ביראה זהו, שהיא המלכות. הקטנים עם הגדולים, הוא כש"א חיות קטנות עם גדולות, חיות קטנות, הם כל אלו ההמונים שיצאו מאלו בני בנים, כש"א כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, היינו ראשי השבטים. רברבן, היינו המון גדול, שהוא מלשון רב רב. (קג) וע"ד כל דעבר וכו': וע"כ כל (דפריי דף מ"ו ט"א י) ט"ב

קה) כד חמא דוד למאריה דביתא ר דאמר כך. אמר ה' זכרנו יברך, ההוא דיתיב בעלמא דדכורא. ה' לעילא לעילא, יברך יתיה בעטרין עילאין. דהא כלהו שבטין בר מיוסף, בעלמא דנוקבא יתבין, ומתברכין מניה.

קו) ההוא אתרא, יברך את בית ישראל ט ודאי, ביתו דדוד. יברך את בית אהרן, ת דיתער סטרא דחסד דילה. יברך יראי ה' הקטנים. בג"כ יוסף ה' עליכם, מסטרא דיוסף, דהוא עליכם, איתער ברחמי עליכון. דהא ההוא א חובא יוסף מחיל לתתא, ואמר ט אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם. בג"כ עליכם ועל בניכם, ב ויגין זכותיה עליכון. ועל בניכון, דלא יתפשוון בחוביכון, ולא ישלוט ג עליכון ההוא חו-א.

קז) בג"כ אל ימשלו בי אז איתם, ואתעטר ההוא אתרא בעטרוי, כגוונא דאתעטר כד עברו ישראל ימא, ואמרו אז ישיר, כד חמו דאשתלימת סיהרא.

קח) ונקיתי מפשע רב, דא חובא דשבטין, דהוה רב.

קח) ועל כולא בעא רחמין, א יהיו לרצון קמי עתיקא קדישא. אמרי פי, דא פה דיליה. והגיון לבי, דא לב השמים. לפניך, אלין פנים עילאין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר) (תהלים קטו) לעיל קא. ט) (בראשית ג) וישב קו. ר נ"א אמר כך וליג דאמר כך אמר (קראקא). ט נ"א ודא (קראקא). ת נ"א אתער (חניצא) נ"א דאיתער (קראקא). א ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ליג חובא (דפוסים ראשונים). ב נ"א ולא יתפשוון וליג מן ויגין עד דלא (קראקא). ג נ"א עליהן (דפוסים ראשונים).

ביאור המזמור השמים מסתרים

הסולם

מאמר

עליכם. כי יוסף כבר מחל איתו עון למטה. ואמר, אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם, משום זה, עליכם ועל בניכם. שתגן זכותו עליכם. ועל בניכם, שלא יתפשו בעונותיכם, ולא ישלוט עליכם אותו הנחש.

קז) בג"כ אל ימשלו וכו': משום זה, אל ימשלו בי אז איתם, ומתעטר אותו מקום, שהוא המלכות. בעטרותיו (כנ"ל אות צ"ה) כמו שנתעטר בעת שעברו ישראל את הים, ואמרו אז ישיר, כשראו שגשמה הלבנה. ונקיתי מפשע רב, זהו העון של השבטים, שמכרו את יוסף, שהיה רב.

קח) ועל כולא בעא וכו': ועל הכל בקש רחמים. יהיו לרצון, לפני עתיקא קדישא. אמרי פי, זהו הפה שלו, דהיינו ההשפעה של עתיקא, שה"ס ג"ר. והגיון לבי, זה לב השמים. דהיינו, ז"א שנקרא שמים. והארת ל"ב נתיבות החכמה שבו נקרא לב. לפניך, אלו הם פנים עליונים ד"א, שהם בהסתר, ומתגלים בעת רצון

שהוא דין, ומדרגה שלי, שהוא יסוד, יאיר לצד בית הדין, שהוא מלכות, להאיר לכם. כי אתם תחת המקום הזה, שהוא מלכות, הנקראת אלקים.

קה) כד חמא דוד וכו': כשראה דוד את בעלה של הבית, שהוא יוסף, שאמר כך, כנ"ל, אמר ה' זכרנו יברך. שפירוש, אותו היושב בעולם הזכר, שהוא יוסף, ה' שהוא למעלה למעלה, יברך אותו בעטרות עליונות. כי כל השבטים, חוץ מיוסף, יושבים בעולם הנקבה, שהוא מלכות, ומתברכים ממנו. מיוסף, שהוא בעולם הזכר, דהיינו יסוד.

קו) ההוא אתרא יברך וכו': המקום ההוא, שהוא יוסף, יברך את בית ישראל ודאי, שהוא המלכות, ביתו של דוד. יברך את בית אהרן, היינו שיתעורר צד החסד שלה. יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים, היינו כנ"ל (אות ק"ב). משום זה, יוסף ה' עליכם, היינו מצד יוסף שהוא עליכם יתעורר ברחמים (דפוי דף מ"ו ט"ב)

חדש

תשא

זהר

לב

דמטמרינ, ואתגליין בעת רצון. ה, דא ימינא. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא אמצעיתא.

קט) ד"א, ה, דא אמצעיתא, דא יעקב. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא דימינא, דאקרי גואל, קרוב, ודאי. וזמין קב"ה לארמא ימינא דיליה, ולמיפדי לבנוי, הה"ד, ב ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

מסורת הזוהר

ב (שם קיח) ויחי קמח ז"ח ד פו ט"ד.

ביאור המזמור השמים מספרים

הסולם

מאמר

רצון. הויה, זה קו ימין דז"א, צורי, זה קו שמאל דז"א, הוואלי זה קו האמצעי, שהוא יעקב. דהיינו ת"ת דז"א. קט) ד"א ח' רא ובר: פירוש אחר. הויה, זה הוא קו האמצעי, שהוא יעקב. צורי, יסורי דף פ"ו ט"ב

סליק פרשת תשא